

20.3.2018/la/kgH/rg

ÅRSRAPPORT 2017

Albanigade 54E, 1.sal, 5000 Odense C
Tlf. 66 14 60 61, e-mail: info@frivillighed.dk
www.frivillighed.dk

Indholdsfortegnelse

1. Påtegninger	3
1.1 LEDELSENS PÅTEGNING	3
1.2 BESTYRELSENS GODKENDELSE.....	4
1.3. DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING	5
2. Indledning	8
3. Virksomheden.....	9
3.1. Generelle oplysninger om virksomheden	9
3.2 Institutionens formål og aktiviteter	10
3.3 Institutionens organisation – organisationsdiagram	13
3.4 Bestyrelsens sammensætning	13
3.5 Personalemæssige ressourcer	15
3.5.1. Årsværk i regnskabsåret 2017, de tre foregående år og budgetår 2018	15
3.5.2 Personalesammensætning – fordeling på alder og køn	15
3.5.3 Personaleomsætning	15
3.5.4 Ansatte på socialt kapitel.....	15
3.5.5. Sygefravær.....	16
3.5.6. Gennemsnitlig årsløn	16
3.5.7. Over- og merarbejde	16
4. Årsberetningen	17
4.1 Ledelsesberetningen tværgående	17
4.2 Ledelsesberetningen for grundbevillingen (CFSA)	19
4.2.1 Bevillingsafregning	31
4.2.1.1. Bevillingsafregninger over for statsregnskabet.....	31
4.2.1.2 Afregning af grundbevillingen.....	31
4.2.1.3 – specifikation af afregning af grundbevilling	32
4.2.2 Målopfyldelse i forhold til resultatkontrakten	33
4.2.3 Kønsmainstreaming	34
4.3 Ledelsesberetning for rekvirerede projekter	35
4.4 Ledelsesberetning for indtægtsdækkede aktiviteter	37
5. Finansiell rapport.....	38
5.1 Anvendte regnskabspraksis	38
5.2 Finansiell resultatopgørelse.....	41
5.3 Balance aktiver/passiver	42
5.4 Egenkapital	43
5.5 Regnskabsmæssige forklaringer	44
5.6 Noter	44

1. Påtegninger

1.1 LEDELSENS PÅTEGNING

Undertegnede har dags dato aflagt årsrapporten for 2017 for Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med "Koncept for udarbejdelse af årsrapporter for selvejende institutioner under Børne- og Socialministeriet" af 17. december 2013. Afsnittet vedrørende den finansielle rapport er aflagt i overensstemmelse med Statens regnskabsregler.

Fra og med 2013 er CFSA omfattet af Rigsrevisionslovens § 2.

Jeg anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsrapporten giver et retvisende billede af centrets aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet.

Årsrapporten indstilles til godkendelse.

Odense, den 21. marts 2018

Laura Auken Larsen

1.2 BESTYRELSENS GODKENDELSE

Godkendt på bestyrelsesmøde den 21. marts 2018

Thorkil Juul, formand
udpeget af Børne- og Socialministeriet

Anni Ehlers
udpeget af Børne- og Socialministeriet

Vibeke Molin
udpeget af Børne- og Socialministeriet

Mette Tranevig
udpeget af KL

Morten Skov Mogensen
udpeget af Børne- og Socialministeriet

Lars Skov Henriksen
udpeget af Forskningsrådet for Samfund
og Erhverv

Mirka Mozer
udpeget af Frivilligrådet

Centrets ledelse

Laura Auken Larsen, centerchef

1.3. DEN UAFHÆNGIGE REVISORS PÅTEGNING

Til bestyrelsen i Center For Frivilligt Socialt Arbejde

KONKLUSION

Vi har revideret årsregnskabet for Center For Frivilligt Socialt Arbejde for regnskabsåret 1. januar -31. december 2017, side 38- 49 (i Finansiell rapport), der omfatter resultatopgørelse, balance, noter og anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter Koncept for udarbejdelse af årsrapporter for selvejende institutioner under Børne- og Socialministeriet.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af centerets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2017 samt af resultatet af centerets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2017 i overensstemmelse med Koncept for udarbejdelse af årsrapporter for selvejende institutioner under Børne og Socialministeriet.

Det er ligeledes vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner der er omfatter årsregnskabet er i overensstemmelse med meddelte bevilninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

GRUNDLAG FOR KONKLUSION

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision, god offentlig revisionsskik og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af Center for Frivilligt Socialt Arbejde i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

FREMHÆVELSE AF FORHOLD VEDRØRENDE REVISIONEN

Center for Frivilligt Socialt Arbejde har medtaget budgettal som sammenligningstal i de regnskabsmæssige forklaringer. Budgettet har, som det fremgår af årsregnskabet, ikke været underlagt revision.

LEDELSENS ANSVAR FOR ÅRSREGNSKABET

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med Koncept for udarbejdelse af årsrapporter for selvejende institutioner under Børne- og Socialministeriet. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere centerets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere Center for Frivilligt Socialt Arbejde, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

REVISORS ANSVAR FOR REVISIONEN AF ÅRSREGNSKABET

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision,

der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision, god offentlig revisionskik jf. rigsrevisorloven samt aftale i henhold til rigsrevisorlovens §9, stk. 1, om den interne revision ved mindre selvejende institutioner under Børne- og Socialministeriet med virkning fra og med regnskabsåret 2013, og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af centerets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om centerets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at center for frivilligt socialt arbejde ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med ledelsen om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

UDTALELSE OM LEDELSESBERETNINGEN

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

ERKLÆRING I HENHOLD TIL ANDEN LOVGIVNING OG ØVRIG REGULERING Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis; og at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af årsregnskabet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det i overensstemmelse med god offentlig revisionskik vores ansvar at udvælge relevante emner til såvel kritisk-juridisk revision som forvaltningsrevision. Ved juridisk-kritisk revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af årsregnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger af rapportere i den forbindelse.

Odense, den 21. marts 2018

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab CVR-nr. 20 22 26 70

Kim Dalgaard Statsautoriseret revisor
MNE-nr. 19736

2. Indledning

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) er en selvejende institution under Børne- og Socialministeriet og blev oprettet i 1992 med henblik på at fremme og støtte frivilligt socialt arbejde i Danmark.

”På 20 år har CFSA opnået en unik funktion som værende et nationalt videnscenter, der i udførelse af alle opgaver bygger på opdateret *både praksisnær/borgernær og teoretisk/analytisk viden* om det samlede frivillighed på velfærdsområdet i Danmark” - udpluk af centrets strategi.

Formålet med årsrapporten

Formålet med årsrapporten er at give en samlet og sammenhængende information om Center for Frivilligt Socialt Arbejdes finansielle og ressourcemæssige situation, målsætninger og resultatopnåelse for udvalgte numeriske og strategiske målindikatorer (KPI'er) i det aktuelle regnskabsår. Årsrapporten er henvendt til Børne- og Socialministeriet som opdragsgiver, bestyrelsen og til alle andre interessenter, som ønsker at følge udviklingen i CFSA's arbejde og prioritering af ressourceanvendelsen og opnåelse af aftalte mål.

Rapporten er opdelt i følgende hovedafsnit:

- Påtegninger
- Indledning
- Præsentation af institutionen
- Årsberetninger og resultatopfyldelser, inklusiv målindikatorer
- Finansiell rapport
- Noter

CFSA indgik for 2017 en resultatkontrakt med Børne- og Socialministeriet, der med udgangspunkt i centrets vedtægter og forandringsteori fastsætter mål for centrets virksomhed i forhold til grundbevillinger. Landssekretariatet Projekt Frivillig er indarbejdet som en integreret del af resultatkontrakten. Der er i årsrapporten redegjort for målopfyldelsen i forhold til resultatkontrakten.

CFSA har fra 2016 fået en forøget grundbevilling på i alt 9,6 mio.kr. Forøgelsen er sket på baggrund af satspuljeaftalen 2016, hvor forligspartierne vedtog en Frivilligpakke med et driftstilskud til CFSA på 2,5 mio.kr i hvert af årene 2016, 2017 og 2018. Formålet er beskrevet således, at med Frivilligpakken kan centret fastholde sit nuværende niveau af kompetenceudvikling-og tilbud til frivillige og ansatte i mindre foreninger, give kompetent støtte og rådgivning til frivillige foreninger og offentlige organisationer inden for frivilligområdet samt udarbejde den 3. udgave af Frivilligrapporten (2017-18) jf. anmærkninger i Finansloven 15.13.04.10.

CFSA, der er omfattet af regnskabsmæssige retningslinjer for selvejende institutioner på Børne- og Socialministeriets område, er omfattet af Rigsrevisorlovens § 2 og ministeriets aftale med Rigsrevisionen efter lovens § 9 om benyttelse af intern revisor. Årsrapporten er udarbejdet i overensstemmelse med Statens regnskabsregler og ledsages af revisionsprotokollat.

3. Virksomheden

3.1. Generelle oplysninger om virksomheden

VIRKSOMHEDSOPLYSNINGER

Virksomheden	Center for Frivilligt Socialt Arbejde Albanigade 54E, 1. sal 5000 Odense C Telefon: 66 14 60 61 Hjemmeside: www.frivillighed.dk E-mail: info@frivillighed.dk CVR-nr.: 24 19 87 15 Etableret: 1992 Hjemsted: Odense Regnskabsår: 1. januar - 31. december 2017
Bestyrelsesformand	Palle Lund (afgående) Thorkil Juul (nyudpeget)
Daglig ledelse	Centerchef Laura Auken Larsen
Revisor Intern revisor	Rigsrevisionen BDO, Statsautoriseret revisionsaktieselskab Fælledvej 1, postboks 19 5100 Odense C
Pengeinstitut	Danske Bank Flakhaven 5100 Odense C

3.2 Institutionens formål og aktiviteter

CFSA's formål er

- At fremme og støtte frivilligt socialt arbejde i Danmark og eksistensen af en mangfoldig, selvstændig og aktiv frivillig sektor, som uafhængigt bidrager til udviklingen af velfærdssamfundet i samspil med offentlige myndigheder og private virksomheder
- At sikre, at alle med interesse for frivillighed og aktivt medborgerskab på velfærdsområdet har adgang til troværdig faglig og praksisnær viden og relevante udviklingstilbud.

CFSA - det nationale videns- og udviklingscenter

Bestyrelsen har i 2016 vedtaget en justeret strategi for centrets udvikling og drift 2017-2020 på baggrund af mål- og strategiplan 2015-20. Strategien hedder: **CFSA - det nationale videns- og udviklingscenter.**

Strategien understreger CFSA's betydning som national vidensdeler og brobygger på tværs af aktører – fra frivillige over ansatte ledere til ministerier og forskere – inden for frivillighed på velfærdsområdet.

Med strategien har centret et mere strategisk fokus, højere prioritering af kerneområder inden for frivilligt socialt arbejde, markant fokus på strategisk og alsidig formidling af centrets brede viden fra både praksis og forskning samt styrkelse af internt samarbejde og udvikling af nye tilbud målrettet den aktuelle udvikling inden for frivilligt socialt arbejde og den brede vifte af aktører og interessenter.

Centrets vedtægter er revideret i 2017 med præcisering af formålsparagraf om bl.a. formidlings- og brobyggerfunktionen, ændring af bestyrelsessammensætning og bestyrelsesperioden.

Forandringsteori

Forandringsteorien for CFSA blev revideret i 2016 med inkorporering af forandringsteorien for Projekt Frivillig, hvorved der er en samlet forandringsteori/model for centrets formål og virke, som var grundlaget for forhandlinger med Socialstyrelsen om CFSA's resultatkontrakt. Til orientering er forandringsteorien i resultatkontrakten for 2017 tilpasset vedtagelsen af centrets nye strategi inkl. vision og mission.

Forandringsteori for CFSA's aktiviteter inkl. Landssekretariatet for Projekt Frivillig og opgaver under Uddannelsespuljen og Frivilligpakken

AKTIVITETER - hvad vi gør	RESULTATER - hvad vi skaber	VIRKNINGER/EFFEKTER - hvilke forandringer medfører det, vi gør og skaber på mellemlangt sigt	VIRKNINGER/EFFEKT - hvilke forandringer medfører det, vi gør og skaber på langt sigt
<p>Vidensopbygning/-deling Vidensdeling og bidrag med viden og data fra centerets virke herunder nationale og internationale netværk til brug for debatter og udvikling af civilsamfundet i f.eks. rapporter.</p> <p>Formidling af nye metoder til målgrupperne bl.a. qua CFSA's netværk</p> <p>Strategisk og tværgående anvendelse af viden fra eksternt finansierede projekter og opgaver</p> <p>Politikudvikling Bidrage med viden til politikudvikling i departementet</p> <p>Rådgivning og organisationsudvikling Rådgivning til frivillige, foreninger, organisationer, samarbejdspartnere og interessenter</p> <p>Startpakker til vækstlag m.m.</p> <p>Rekvirerede konsulenttydelser om organisationsudvikling mv til foreninger og organisationer inden for målgrupperne</p> <p>Kompetenceudviklingsaktiviteter Kompetenceudvikling ved kurser, konferencer, uddannelser mv. af relevante målgrupper</p> <p>Netværk Stimulere og facilitere faglige netværk og tværsektorielt samarbejde på relevante områder</p> <p>Tværasektorielt samarbejde Strategisk og operationelt samarbejde med alle relevante interessenter og aktører</p> <p>Formidling Mundtlig og skriftlig formidling ud fra praktiske og empiriske erfaringer målrettet frivillige, faglige netværk, sparringspartnere, deltagelse i eksterne følgegrupper mv.</p> <p>Strategisk og konkret udvikling og vedligeholdelse af CFSA's og Projekt Frivilligs hjemmeside, databaser og andre platforme.</p>	<p>Formidling (ad relevante kanaler og netværk) af relevant og aktuelt viden med basis i både forskningsmæssig og praksisbaseret viden, der bygger på kontakt med civilsamfundet og myndigheder</p> <p>Levering af aktiviteter, der er velbesøgte, velkendte, sammenhængende, af høj kvalitet og der qua en hjælp-til-selv-hjælp tilgang styrker målgruppens kompetencer, robusthed, kapaciteter og udvikling.</p> <p>Levering af relevant, aktuel og brugbare data, fakta og viden, der understøtter opdragsgivers behov</p> <p>Rådgivning baseret på national og international viden og erfaring</p> <p>Personlig og digital administrativ service ved kurser, Projekt Frivillig-forløb, publikation mv.</p> <p>Sikring af værdiskabende samspil mellem civilsamfundets aktører og offentlige myndigheder. Tilsvarende mellem virksomheder, fonde mv. og civilsamfundet</p> <p>Sikre en velfungerende sekretariatsbetjening af styregrupper, følgegruppe mv. inden for Projekt Frivillig, der på tilfredsstillende vis koordinerer de vedtagne handleplaner, aktiviteter, økonomi og interessentvaretagelse</p>	<p>Målgrupperne oplever, at CFSA's vidensdeling, faglige formidling, debatbidrag, kampagner og kommunikations aktiviteter er relevante, forståelige, anvendelige og bygger på bred viden og engagement</p> <p>Foreninger og selvorganiserede oplever, at de har muligheder for at udvikle sig og fx rekruttere og fastholde nye (unge) frivillige</p> <p>Civilsamfundet oplever, at der er nem adgang til at få relevant kompetence- og kapacitetsudvikling</p> <p>De relevante målgrupper kender CFSA's rådgivningstilbud og kontakter os i relevante sammenhænge</p> <p>Foreninger og enkeltpersoner oplever en mulighed for at samarbejde med kommuner, erhvervsliv og andre i et ligeværdigt samspil</p> <p>CFSA er anerkendt af relevante målgrupper som et nationalt videnscenter for udvikling af viden om frivilligt socialt arbejde og civilsamfundets betydning</p>	<p>Sikring af relevant, bred og strategisk viden og fakta om frivilligheden og den frivillige sektor til brug for blandt andet statslig, regional og kommunal (politik)udvikling</p> <p>Det er og skal være let at blive og være frivillig i mange sammenhænge og være en aktiv medborger i samfundet</p> <p>Det er og skal være let at danne og udvikle sig som forening/ frivillig organisation eller i løsere organiserings former</p> <p>Der er et aktivt, værdiskabende, robust og mangfoldigt civilsamfund i Danmark</p>

CFSA's udgifter finansieres af:

- Grundbevillinger efter Finansloven
  - Center for Frivilligt Socialt Arbejde
  - Landssekretariatet for Projekt Frivillig (under afvikling i første halvdel af 2018)
  - Frivilligpakke 2016-2018, herunder Frivilligrapporten
- Indtægter fra projekter
- Anden indtægtsgivende virksomhed

Der anvendes følgende opdeling og begreber i CFSA's økonomistyring:

FL-bevilling = Finanslovsbevilling (omtales også som grundbevilling)

Bevillingsfinansierede aktiviteter (grundbevilling).

Det er den del af centrets økonomi, der vedrører udadrettede basisaktiviteter, som finansieres af grundbevillingen (CFSA, Landssekretariatet Projekt Frivillig, Frivilligpakken og restbeløb fra midler til opgaver under den nationale civilsamfundsstrategi).

Omfatter alle aktiviteter jfr. Resultatkontrakten. Hvor der forekommer hel eller delvis brugerbetaling *) konteres indtægten også under grundbevillingerne. Bruttoudgifterne udgør herefter alle medgåede ressourcer, mens nettoudgiften er udtryk for alle udgifter til medgåede ressourcer fratrukket hel eller delvis brugerbetaling. Der er overførselsret mellem årene i forhold for over- og underskud. Det fremgår bl.a. af årsrapporten, i hvilket omfang der for det enkelte regnskabsår er tale om overførsler fra det foregående regnskabsår og til det efterfølgende. Grundbevillingen udbetales som aconto-rater til centret efter konkret anmodning. Årsrapporten redegør for forholdet mellem Finanslovens grundbevilling og den faktiske udbetaling af bevillingen til centret.

*) Hvor der ikke er tale om indtægtsdækket virksomhed.

Tilskudsfinansierede aktiviteter (også omtalt som rekvirerede projekter)

Det er den del af centrets økonomi, der vedrører projekter med puljefinansiering.

Alle projektaktiviteter, hvortil der er udstedt bevillingsbrev. I praksis vil der kun være tale om projekter, der er statsligt finansieret, mens f.eks. et projekt med privat fondsfinansiering vil betragtes som en indtægtsdækket aktivitet. Flerårige projekter afsluttes først ved udløb og "går i 0" i årsregnskaber.

Indtægtsdækkede aktiviteter (også omtalt som markedsfinansieret virksomhed) Det er den del af centrets aktiviteter, som er fuld selvfinansieret på markedslignende vilkår.

Indtægtsdækket virksomhed i øvrigt. Der er tale om aktiviteter, der ligger i naturlig forlængelse af centrets formål og målgruppe. Der foregår en konkret visitation og vurdering fra ledelsen af hver enkelt aktivitets relevans. Ved evt. tvivl om hvorvidt der er tale om en indtægtsdækket virksomhed, tager centerchefen stilling til spørgsmålet.

For indtægtsdækkede aktiviteter skal foreligge realistiske overslag/budgetter samt efterkalkulationer, der sikrer overblik over rentabilitet og afregning i forhold til centrets grundbevilling i forhold til medgået tid. Ressourcerne til denne type virksomhed vil typisk blive "købt" i centrets grundbevilling enten som løntimer eller overhead. Ved køb (omkontering) af timer tages udgangspunkt i følgende: Konsulenter = godkendt timepris

Andre personalegrupper - herunder lejlighedsvist ansat studentermedhjælp = den faktiske udgift.

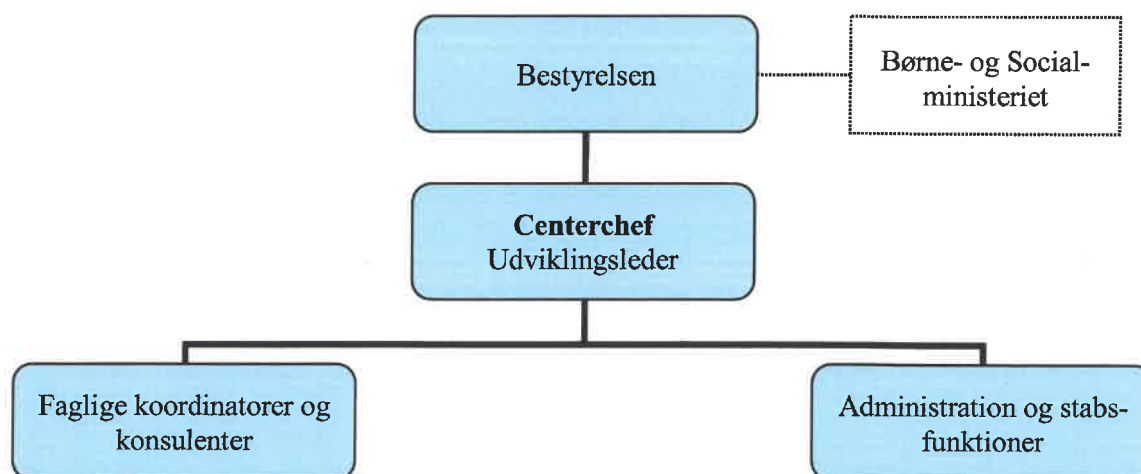
Ved større aktiviteter kan også ansættes personale direkte til løsning af opgaven.

Efter afregning til grundbevillingen jf. ovenstående bør CFSA på dette område sikre sig et rimeligt overskud, der kan bruges til udvikling og imødegåelse af evt. tab på fremtidige aktiviteter i form af indtægtsdækket virksomhed.

Årets resultat og det akkumulerede resultat kan aflæses i egenkapitalen.

F-konti = økonomi fælles for støttefunktioner.

3.3 Institutionens organisation – organisationsdiagram

CFSA er organiseret i en række mindre faglige teams, hvor den daglige opgavekoordinering varetages af en koordinator. En af koordinatorene er udpeget som udviklingsleder med selvstændigt ansvar for personaleudvikling af de 3 personer i dennes team.

Der oprettes løbende formelle og uformelle tværgående grupperinger omkring specifikke opgaver og projekter. Der har fra ledelsens side været fokus på at udvikle og stimulere tværgående samarbejde og vidensdeling internt i centret og eksternt blandt en bred vifte af relevante interessenter og aktører.

3.4 Bestyrelsens sammensætning

Bestyrelsen blev udpeget i 2013, og ifølge vedtægterne skal der efter fire år udpeges og beskikkes en ny bestyrelse. Perioden blev forlænget i overensstemmelse med vedtægterne, indtil den nye bestyrelse blev udpeget og beskikket primo 2018.

Med de nye vedtægter sammensættes bestyrelsen således:

Bestyrelsen består af en formand og 6 medlemmer. Bestyrelsen beskikkes af Socialstyrelsen og sammensættes således:

- Formanden, der har viden inden for området samt drift af virksomheder eller organisationer, udpeges af Børne- og Socialministeriet
- 2 medlemmer, der repræsenterer centrets målgruppe, udpeges af Børne- og Socialministeriet
- 1 medlem fra det private erhvervsliv med interesse for frivilligt socialt arbejde / civilsamfundet udpeges af Børne- og Socialministeriet
- 1 medlem udpeges af KL
- 1 medlem med sagkundskab inden for civilsamfundet udpeges af Forskningsrådet for Samfund og Erhverv
- 1 medlem udpeges af Frivilligrådet. Frivilligrådet udpeger desuden en suppleant, der kan give møde i centrets bestyrelse ved eventuelt fravær af det af Frivilligrådet udpegede medlem.

En repræsentant fra Børne- og Socialministeriet kan deltage som observatør i bestyrelsens møder. Observatøren har ikke stemmeret og kan ikke deltage i drøftelser vedr. centrets drift.

Bestyrelsen har den overordnede ledelse af CFSA under hensyntagen til centrets formål.

Under ansvar for bestyrelsen har centerchefen den daglige ledelse og ansvaret for strategisk og faglig udvikling af CFSA, kvalitet i eksterne leverancer, målopfyldelse og CFSA's økonomi, HR og administrative forhold. Desuden er centerchefen ansvarlig for bestyrelsesbetjening, samspil med Børne- og Socialministeriet og samarbejde med prioriterede interessenter som Frivilligrådet.

3.5 Personalemæssige ressourcer

3.5.1. Årsværk i regnskabsåret 2017, de tre foregående år og budgetår 2018

	Regnskabsår				B-år
	2014	2015	2016	2017	2018
Antal årsværk	17,3	17,5	18,9	19,4	16,4
Indeks 2016 =100	100	101	109	100	95

Et årsværk svarer til beskæftigelsen for en fuldtidsansat, d.v.s 1.924 timer (52 uger á 37 timer)
Nedgangen i 2018 skyldes lukning af Projekt Frivillig pr. 31.12.2017.

3.5.2 Personalesammensætning – fordeling på alder og køn

Alder	Kvinder		Mænd	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
≤ 30 år	3	16,67	1	14,3
31 – 40 år	4	22,22	2	28,6
41 – 50 år	6	33,33	1	14,3
51 – 60 år	3	16,67	2	28,6
> 60 år	1	5,56		-
		Gnsntl. alder		Gnsntl. alder
	17	42	6	41
2016	18	46	7	47

3.5.3 Personaleomsætning

	Antal	Procent ^{*)}
1) Nyansatte	4	19,5
2) Fratrådte	2	9,8
3) Gnst. antal ansatte i året	21,0	^{*) 1) hhv. 2) i pct. af 3)}

Personaleomsætningen opgøres for et kalenderår som antallet af afgåede i procent af det gennemsnitlige antal ansatte for perioden.

3.5.4 Ansatte på socialt kapitel

	Antal
Ansatte i job på særlige vilkår	
Ansatte i fleksjob	1
Ansatte på revalidering	
Ansatte i jobtræning (alle ordninger)	1 *
Ansatte i skånejob med løntilskud	
Ansatte på særlige vilkår i alt	

*1 person i virksomhedspraktik (ulønnet).

3.5.5. Sygefravær

	Antal 2016	Antal 2017
Gennemsnitligt antal sygedage pr. årsværk	5,2	9,1
Antal sygefraværsperioder:		
– af kort varighed (≤ 2 uger)	77,0	68,0
– af lang varighed (> 2 uger)	1,0	1,0
Barns første og anden sygedag, gnsntl. fravær pr. årsværk	0,8	0,8
Antal medarbejdere uden sygefravær	2,0	2,0
Antal medarbejdere i alt - årsværk	18,9	19,4
Det gennemsnitlige antal sygedage pr. årsværk fratrukket langtidssyge (over 2 uger)	4,9	5,7

3.5.6. Gennemsnitlig årsløn

	Regnskab 2015	Regnskab 2016	Regnskab 2017
Årsløn pr. årsværk	421.542	415.011	444.337

Gennemsnitlig nettoårsløn ekskl. eget og arbejdsgivers overenskomstmæssige pensionsbidrag. Stigningen i gennemsnitsløn skyldes højere løn til nyansatte AC-konsulenter af rekrutteringshensyn.

3.5.7. Over- og merarbejde

	2017	2016
Overarbejde		
Merarbejde	738	953
Over- og merarbejdstimer i alt	738	953

Der er tale om nettosaldo på flekstidsordning, som ikke er fordelt på over- eller merarbejde.

4. Årsberetningen

4.1 Ledelsesberetningen tværgående

Regnskabsresultatet fordeler sig på de enkelte finansieringsspor med mer- eller mindreforbrug, der overføres til regnskabsåret 2018 efter sædvanlig praksis.

I 2017 har CFSA løst sine opgaver i overensstemmelse med vedtægter og indgåede aftaler. Der har forsat været stort fokus på kommunikationsområdet blandt andet målrettet formidling af centrets viden. Året var desuden præget af en intensiveret indsats for at skabe finansiering til at sikre fortsat faglig og økonomisk bæredygtighed, ikke mindst da Projekt Frivillig blev foreslået nedlagt med Finanslovsforslag for 2018. Lukningen af Projekt Frivillig pr. 31. december 2017 blev vedtaget ved Finanslovens vedtagelse ultimo december 2017. Bevillingen til Uddannelsespuljen 2014-2017 udløb pr. 31. december 2017. Det var indtil ultimo 2017 uafklaret, hvorledes en eventuel finansiering og udmøntning ville se ud. Året har også været præget af en usædvanlig personalesituation med usikkerhed om to medarbejders eventuelle orlov på grund af borgerligt ombud i forbindelse med kommunalvalget. Desuden har centret afventet afklaring af eventuelle nye opgaver i forbindelse med vedtagelse af den nye civilsamfundsstrategi og satspuljeaftale

Centret blev momsregistreret i 2017 for rekvirerede opgaver, der er rettet mod andre institutioner og foreninger. Idet centret udover de momspligtige aktiviteter har ikke-momspligtige aktiviteter, gives der kun delvis fradragsret for momsen af fællesudgifterne. Den delvise fradragsret opgøres til en fradragsprocent, som i 2017 har givet et fradrag på 265.000 kr., der indtægtsføres under rekvirerede opgaver og indtægtsdækket virksomhed.

Nye samarbejdspartnere som følge af udvikling i interessen for frivillighed

Som konsekvens af den voksende interesse for frivillighed og samskabelse med civilsamfundet blandt kommuner og stat har CFSA også i 2017 øget det strategiske og konkrete samarbejde og vidensdeling med Børne- og Socialministeriet (BSM), herunder Socialstyrelsen, Integrationsministeriet i særdeleshed Styrelsen for Integration og Rekruttering (SIRI) og Sundhedsministeriet samt en lang række kommuner og KL. Det er især lykkedes i forhold til BSM og SIRI samt i forhold mange primært jyske kommuner. I 2017 valgte centrets ledelse at supplere denne strategiske insat i forhold til fonde og regionerne. Der er nu etableret god dialog med 3 fonde (Tuborg, Egmont og Velux) samt udført opgaver for Region Syddanmark, som fortsætter ind i 2018.

Disse indsatser, dialoger og til en vis grad konkrete opgaver varetages parallelt med udførelsen af centrets faste opgaver inden for rådgivning, kompetencetilbud, vidensdeling, konsulentytelser mv.

CFSA har fået positive opfordringer fra opdragsgivere, samarbejdspartnere og netværk i foreninger, frivilligcentre og organisationer til, at centret opprioriterer vidensdeling, organisationsudvikling og brobyggerfunktion på tværs af sektorerne. På baggrund af disse erfaringer og pga. det stigende antal henvendelser fra især kommuner vil CFSA øge målrettet brobygning, vidensdeling og samspil på tværs af sektorer for også ad den vej at understøtte foreninger og frivillige på det brede sociale område.

Det samlede økonomiske resultat for 2017 anses for tilfredsstillende, men sammen med udmøntningen af satspuljeaftalen 2017 vil resultatet give anledning til at revidere budgettet for 2018. Der har i efteråret 2017 været foretaget genberegning af OH procenten, da der igen har været leveret ekstraordinært mange udadrettede timer.

For samlet oversigt over årets resultat henvises til note 16 og afsnit 4.2.1.2.

Specifikke bemærkninger til årets resultat

Ad bevillingsfinansierede aktiviteter (grundbevillinger)

Med udgangspunkt i bevillinger i 2017 med regulering af overførsler fra 2016 afsluttes 2017 med følgende resultater, der overføres til 2018:

- For den basale centerdrift er der tale om et mindreforbrug på 961.060 kr. Mindreforbruget skyldes bl.a.:
  - Større overførsel fra 2016 til 2017 end budgetteret – 421.300 kr.
  - Merindtægter på rekvirerede opgaver – 516.700 kr. - heraf 174.200 kr. på grund af omsætningsfordeling af moms, som er nyt efter momsregistrering i 2017.
  - Merforbrug på løn og OH – 313.200 kr.
  - Mindreforbrug på øvrige driftsudgifter – 460.600 kr.
Der er i løbet af året omplaceret driftsmidler til løn og OH.
- For Landssekretariatet Projekt Frivillig er der et mindreforbrug på 495.900 kr., som skyldes genberegning af OH samt udskudt aktivitet og afvikling/afsluttende opgaver i forbindelse med nedlukning af Projekt Frivillig.
- For Frivilligpakken overføres et samlet mindreforbrug på 376.400 kr., som skyldes genberegning af OH samt udskudte aktiviteter.
- For Frivilligportalen under den gamle nationale civilsamfundsstrategi videreføres midler til drift af portalen i 2018 samt 2019 – 232.300 kr.

Ad projekter/tilskudsfinansierede virksomhed

Alle tilskudsfinansierede projekter afsluttes i 2017.

Ad indtægtsdækket virksomhed

Den indtægtsdækkede aktivitet udgør fortsat en mindre del af centrets samlede aktiviteter. Aktiviteterne har i 2017 omfattet en række rekvirerede opgaver og lokaleleje. Det samlede resultatet udviser et overskud på 275.374 kr., der øger centrets egenkapital til 1.076.710 kr. I 2017 udgør indtægter fra IV-aktiviteter 3% af centrets samlede indtægter.

En mere uddybende oversigt over aktiviteter i 2017 fremgår af afsnit 4.1-4.4.

Personale:

Studentermedhjælper ansat pr. 5. januar i midlertidig stilling

Uddannelsespraktikant i analyse- og formidlingsteam 1. februar – 31. maj

Vikaransættelse pr. 13. februar i forbindelse med langtidssygd

Konsulent konstitueret koordinator i Projekt Frivillig i forbindelse med barselsorlov

Vikar til Projekt Frivillig pr. 1. august i forbindelse med barselsorlov

Vikar til rådgivningsteamet pr. 14. august i forbindelse orlov indtil 31. december

Konsulent fratræder pr. 30. november

4.2 Ledelsesberetningen for grundbevillingen (CFSA)

Centrets opgaver jf. resultatkontrakten med Socialstyrelsen er inddelt i nedenstående aktivitetsområder:

- Vidensopbygning og vidensdeling
- Bidrag til politikudvikling ved vidensdeling og sparring af Børne- og Socialministeriets departement og Socialstyrelsen
- Rådgivning qua webguider telefonrådgivning, rådgivningsmøder
- Konsulenttydelser til foreninger, landsorganisationer, kommuner, regioner og ministeriet om frivillighed på velfærdsområdet
- Kursus og undervisningsvirksomhed
- Netværksfacilitering af faste netværk
- Tværsektorielt samarbejde og brobygning
- Kommunikation og formidlingsaktiviteter
- Landssekretariatet for Projekt Frivillig

Opgaver i forbindelse med Frivilligpakken til styrkelse af en række af ovenstående aktiviteter samt Foreningsportalen er indeholdt i nedenstående beskrivelser af aktiviteterne, men regnskabsmæssig opgjort i eget finansieringsspor.

Aktiviteterne er finansieret dels af centrets oprindelige grundbevilling, dels frivilligpakketilskuddet, dels et overført beløb fra opgaver under den nationale civilsamfundsstrategi og dels deltagerbetaling og honorar for rekvirerede konsulenttydelser og analyser. For uddybning af aktiviteterne se nedenstående beskrivelse.

4.2.0.1. Viden

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet: Som landsdækkende udviklings- og videnscenter gennem mere end 21 år har CFSA indsamlet, selv-produceret og bredt formidlet ny og anvendelsesorienteret faglig viden om frivilligheden på velfærdsområdet. Denne viden fra både forskning, egne dataindsamlinger- og analyser, evalueringer og systematisk bearbejdet viden fra praksis og selve feltet har altid været væsentlig for udvikling af nye tilbud og koncepter, kompetence- og læringstilbud, målgruppeorienterede redskaber, ydelser og viden til både små og store aktører i civilsamfundet målrettet det sociale område, til brug i faglige netværk og til konferencer og til rekvirerede konsulentopgaver mv. samt ved sparring af BSM, Frivilligrådet og andre aktører på strategisk og politiske plan.

Aktiviteter i 2017 omtalt i RK17 med målopfyldelse:

Aktivitet	Indikator og metode	Resultatmål	STATUS pr. 31.12.2017
10. Frivilligrapporten Monitorering og undersøgelse af det frivillige sociale arbejde blandt: danskere/frivillige, foreninger og kommuner. Tendensanalyser, der sætter særligt fokus på aktuelle tendenser i frivilligheden og deres betydning for (velfærds)samfundet. Initiativerne giver data og viden om udviklingen på	Identifikation og behandling af områder med særlig politisk eller samfundsmæssig bevågenhed. Herunder muligvis dataindsamling og -behandling af tildelelse af §18 midlerne. Udarbejdelse af indstilling til videre arbejde inkl. tidsplan, organisering og deltagelse af aktører uden for CFSA	10.1 Befolkningsundersøgelse gennemføres 2. kvartal.	10.1. OPFYLDT Befolkningsundersøgelsen gennemført
		10.2, Tilhørende relevant tendensanalyse/artikel udgivet medio 2017.	10.2 OPFYLDT
		10.3. Foreningsundersøgelse gennemføres i 3. kvartal.	10.3. IKKE OPFYLDT Foreningsundersøgelse igangsættes i 2018
		10.4 Tilhørende relevant tendensanalyse/artikel udgivet ultimo 2017.	10.4. IKKE OPFYLDT
		10.5. Kommuneundersøgelse gennemføres i 4. kvartal.	10.5 OPFYLDT Kommuneundersøgelsen blev gennemført i september-oktober og udgivet i starten af november.
		10.6. Tilhørende relevant tendensanalyse/artikel udgivet ultimo 2017.	10.6. Opfyldt.

<p>området til brug for politikudvikling, organisationsudvikling, rekruttering og udvikling af den frivillige sociale indsats for brugere.</p>		<p>10.7. Fremlæggelse af data og viden for ministeriet til brug i politikudviklingen.</p> <p>10.8. Samlet fremlæggelse af data mv. i relevant medier samt på CFSAs egne platforme inden selve skrivefasen påbegyndes.</p>	<p>10.7. OPFYLDT Befolkningsundersøgelse bl.a. fremlagt på Frivilligrådets Årsmøde 2.nov</p> <p>10.8. OPFYLDT Kommuneundersøgelsen bl.a. fremlagt for kvalificering i Netværk for kommunale konsulenter</p>
<p>6. Konference Afholdelse af større konference i december, der bidrager til vidensformidling, kompetenceløft og dialog på tværs.</p>	<p>Emnet for konferencen indgår i kompetencetilbud, netværksmøder og nyhedsbreve mv. op til afholdelsen</p>	<p>Min 75% af deltagerne til konferencen oplever et bredt fagligt udbytte af konferencen og mulighed for at vidensdele erfaringer og konferencen skaber et mødested på tværs af sektorer og aktører. Måles umiddelbart efter konferencen er afholdt.</p>	<p>6. OPFYLDT Konferencen med temaet "Frivillighed og professionalisering" er afholdt på Odeon i Odense 5/12 med over 300 deltagere. Evalueringen blev gennemført i umiddelbar forlængelse af konferencen, og 68 % af deltagerne svarede på spørgeskemaet. Heriblandt har mellem 67 % og 84 % været 'særdels tilfredse' eller 'tilfredse' med de faglige indslag, og 90 % har været 'særdels tilfredse' eller 'tilfredse' med konferencen som helhed".</p>

Andre væsentlige aktiviteter og strategiske udviklingsområder:

- Analyse- og evalueringsrapporter for tre store landsorganisationer og en mindre forening
- Rådgivning og undervisning i bl.a. dokumentation og evaluering til foreninger og andre aktører, der fx søger om midler og projekter i civilsamfundet
- Rådgivning og sparring til henvendelser fra forskere, studerende, medier og ansatte i organisationer
- Rådgivning af frivillige og ansatte om gennemførelse af evaluering og indsamling af dokumentation mv.-
- Oplæg på konferencer bl.a. om samarbejde mellem kommuner og kirker om frivilligt socialt arbejde
- Deltagelse i en lang række faglige paneldebatter, heraf 10 på Folkemødet, til konferencer og vidensorienterede møder som f.eks. møde med SFI (nu VIVE) om udfordringer, videnshuller og forskningsbehov på det frivillige sociale område
- Deltagelse i faglige følgegrupper/netværk mv: bestyrelsen for Hjem til alle Alliance (i regi af Projekt Frivillig); Røde Kors følgegruppe for indsats for udsatte børnefamilier i Danmark; faglig følgegruppe i f.m. udvikling af national Demenshandlingsplan under Sundhedsministeriet; følgegruppe i Socialstyrelsen/KORA: Puljen til partnerskaber med fokus på udsatte gruppers inklusion og deltagelse; faglig følgegruppe i f.m. Rambølls udarbejdelse af Frivilligundersøgelse 2017; medlem og facilitator af Netværket af frivilligchefer i store landsorganisationer; Netværk om Cooperate Voluntering, Altingets civilsamfundsnetværk; Røde Kors Sociale Forum samt Følgegruppen Sikker Senior liv under Sundhedsstyrelse
- Deltagelse i Advisory Board til Europæisk Frivillighovedstad v/Aarhus Kommune
- Deltagelse i Akademiet for Social Innovation v/Frivilligrådet og Tuborgfondet
- Desuden blev centerchefen inviteret til at være medlem af indstillingskomitéen til Kronprinsparrets store sociale pris for 2017 og igen i 2018 samt i udvælgelseskomitéen til København Kommunens nye Fællesskabspris.
- Drift af et mindre specialbibliotek inden for fagområdet frivilligt socialt arbejde med en bestand på ca. 5000 titler og ca. 150 tidsskrifter
- Formidling af ny forskning fra Netværket for forskning i Civilsamfund og Frivillighed, CiFri, integreret i særligt arkiv på centrets hjemmeside

Aktiviteterne er finansieret dels af grundbevillingen, desuden Frivilligpakketilskuddet, dels honorar og for Decemberkonferencens vedkommende delvist af deltagerbetaling. Decemberkonferencen er omtalt

under flere aktiviteter, da den har flere formål, men er regnskabsmæssigt opgjort som selvstændig aktivitet under grundbevillingen.

4.2.0.2. Bidrag til politikudvikling

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet: CFSA stiller sin analytiske, faglige og praksisnære viden om det frivillige sociale arbejde til rådighed for Børne- og Socialministeriet, Socialstyrelsen, Frivilligrådet og andre og bidrager på denne måde til politikudvikling af området og partneres indsatser for at fremme frivilligheden.

Aktiviteter i 2017 omtalt i RK17 med målopfyldelse:

11. Resultatmål Undersøgelse af muligheder for at udvikle koncepter og metoder til resultatmålinger i den frivillige verden målrettet resultatvurderinger og evalueringer hos de bevilligende myndigheder	Identifikation af teori, behov og praksis, vurderinger af internationale erfaringer og mulige samarbejdspartnere fra begge områder. Herudfra vurderes muligheder for udvikling af koncepter og skemaer mv. evt. sammen med Socialstyrelsen	11.1. Behovsafdækning/praxisoverblik gennemført i 1. kvartal.	11.1 OPFYLDT
		11.2. Indstilling til centerchef og evt. Socialstyrelsen i 2. kvartal.	11.2 OPFYLDT Der er gennemført et interview med lederen af en frivillig organisation, der er ved at afprøve hvordan Lovende Praksis kan anvendes. Viden fra interviewet blev anvendt i kurset "Når du ikke kan måle effekten, hvad gør du så"
		11.3 Kursus og materiale efterår 2017 og evt. igangsættelse af større udviklingsforløb inkl. muligheder for særlig finansiering af ressourcebehovet.	11.3 OPFYLDT Kurset "Når du ikke kan måle effekten, hvad gør du så" blev afholdt 16/11. Redigering af håndbogen "Viden og virkning" er i gang

Væsentlige aktiviteter ift Børne- og Socialministeriet, Frivilligrådet og andre ministerier mv.:

Faglig vidensdeling, sparring og notater til BSM:

- Faste møder mellem kontorchefen for Kontoret for voksen udsatte og Civilsamfund og centerchefen
- Forberedelse og facilitering af Børne- og Socialministerens taskforce for en ny civilsamfundsstrategi. Opgaven bestod af 5 taskforce møder og 1 dialogmøde (dette var delvist en rekvireret opgave).
- Deltagelse i dialogmødet 16. august om civilsamfundsstrategi og efterfølgende brev til ministeren med CFSA's anbefalinger til civilsamfundsstrategi
- Baggrundsviden om dagpenge og efterlønsregler for frivillige i forbindelse med lovændring om frivillige på dagpenge og efterløn
- Baggrundsviden om §18 vejledningen og kommunernes kriterier og arbejde på området
- Baggrundsviden om forsikring af frivillige og kommunal praksis på området.
- Notat med forskellige modeller for kompetencetilbud ift udløb af Uddannelsespuljen og nedlæggelse af A-puljen (ansøgning til lokale læringsaktiviteter)
- Notat om Uddannelsespuljens historik og baggrund
- Evaluering af Uddannelsespuljen 2013-2017
- Baggrundsnotat om Projekt Frivilligs opbygning
- Notat om udfasning af Projekt Frivillig ifm nedlæggelse af programmet

Bidrag til Frivilligrådet:

- Løbende og fast faglig dialog på ledelse og medarbejderniveau
- Baggrundsviden om dagpenge og efterlønsregler for frivillige
- Baggrundsviden om regler for forsikringer
- Baggrundsviden på §18 området
- Baggrundsviden fra Frivilligrapporten
- Bidrag til fælles høringssvar mv.

Samarbejde med Socialstyrelsen:

- Løbende dialog og vidensdeling på vicedirektør-, kontorchef- og konsulentniveau
- Deltagelse på møder i tværgående netværk i Socialstyrelsen om øget inddragelse af Civilsamfundet
- Deltagelse i Socialstyrelsens/KORAS følgegruppe vedrørende evaluering af "Puljen til partnerskaber med fokus på udsatte gruppers inklusion og deltagelse, 2016-2018"
- Deltagelse i interviewundersøgelse og møder vedr. aktørundersøgelse, som KORA og RUC gennemfører for Socialstyrelsen. Undersøgelsen ser på, hvordan tværgående nationale aktører bidrager til at understøtte og udvikle det frivillige sociale arbejde.
- Samarbejde om årlig kommune-frivillig konference (i samarbejde med COK). Se 4.2.0.7

Bidrag til andre ministerieområder:

- Vidensdeling med og konkrete bidrag til Beskæftigelsesministeriet ift udarbejdelse af vejledning ifm lovændring om tidsbegrænsning for frivilligt arbejde
- Høringssvar til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering vedr. udkast til lovforslag om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. (Midlertidig forhøjelse af timebegrænsning for frivilligt, ulønnet arbejde)
- Høringssvar til Undervisningsministeriet om forslag til forordning om det europæiske solidaritetskorp (COM(2017)262) 16. juni.
- Høringssvar til Justitsministeriet om udkast til forslag til databeskyttelsesloven sammen med Frivilligrådet 22. august.
- Høringssvar sammen med Frivilligrådet til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) om Lovforslag om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring og lov om fleksydelse m.v. (Nye regler om fradrag for frivilligt, ulønnet arbejde for dagpengemodtagere mv.) den 29. september
- Høringssvar sammen med Frivilligrådet til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) vedrørende bekendtgørelser og vejledninger som følge af aftale om fradrag i forbindelse med frivilligt

Aktiviteten er finansieret af grundbevillingen.

4.2.0.3. Rådgivning

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet Rådgivningen er et gratis tilbud til frivillige og ansatte i frivillige sociale initiativer, grupperinger, foreninger og organisationer. Centret rådgiver også kommuner, regioner, offentlige institutioner og private virksomheder om frivilligheden på velfærdsområdet og om samarbejde med frivillige, foreninger og civilsamfund. Brugere kan opsøge rådgivning ved 50 tematiske online rådgivningsguider, relevante informationer i CFSA's nyhedsbrev og ved personlige henvendelser via telefon og mail. Desuden tilbyder CFSA 1 times personlig rådgivningssamtale med en konsulent til henvendelser med særlige behov. Det kan fx være nye initiativer eller foreninger/grupper af frivillige med særlige udfordringer, hvor CFSA's viden kan være dem til væsentlig gavn.

Til nye foreninger og grupper, som er i gang med at etablere sig som forening, har CFSA en særlig pakke af materialer, som hjælper modtagerne gennem valg af organisationsmodel, udformning af vedtægter og vigtige skridt i etablering af foreningen. Målet med materialet er at gøre det nemt og tilgængeligt at etablere en forening.

Rådgivningen er baseret på CFSA's grundige faglige viden om fx love og regler, bestyrelsesarbejde, fundraising, opstart af foreninger, effektive samskabelsesprocesser og ikke mindst på centrets brede kontakt til og omfattende viden om praksis i frivillige initiativer, foreninger, landsorganisationer, kommuner og offentlige institutioner samt Frivilligrapporten og andre analyser og evaluering.

Aktiviteter i 2017 omtalt i RK17 med målopfyldelse:

<p>1. Rådgivning Initiativer, der vil øge brugen af CFSAs alsidige og udvidede rådgivning til små, mindre og nye foreninger, uorganiserede frivillige samt kommuner, frivilligkonsulenter og konsulenter i større organisationer.</p>	<p>Formidling af de mange muligheder for kompetent og relevant rådgivning ad mange kanaler, der kan tilpasses brugernes behov og sværhedsgraden af rådgivningsemnet</p>	<p>Antallet af foreninger og frivillige, der ønsker rådgivning fra CFSAs er steget med 15% målt på både antallet af brugere af webguiderne og direkte henvendelser. Måles ultimo 2017.</p>	<p>OPFYLDT Antallet af både brugere af webguider og direkte henvendelser var i 2016: 10.191 Det tilsvarende tal i 2017: 56.965 Fordelt på: Visninger af webguider: 56.245 Direkte henvendelser: 720 svarende til stigning på: 459%</p>
<p>2. Brug af rådgivningsguider Initiativer, der vil øge kendskabet til variationen i CFSAs rådgivningstilbud fra de 40 rådgivningsguides, hurtig 1-line telefonrådgivning, mailbesvarelser over 2-line ekspertrådgivning og ved tilbud om 1 times rådgivningsmøder.</p>	<p>Løbende kvalitetssikring af de 40 webbaserede rådgivningsguides, så de er opdaterede, relevante og forståelige for foreninger, frivillige, organisationer og kommuner mv. Effektivisering af ekspertrådgivningen frigør ressourcer til rådgivningsmøder og udarbejdelse af webguides.</p>	<p>Spørgeskemaundersøgelse – der indgår i undersøgelse af CFSAs nye hjemmeside – der viser min. 80% tilfredshed med rådgivningsguidernes brugbarhed og relevans hos foreninger, frivillige, nye foreninger og kommuner/regioner. Indgår i undersøgelse, der gennemføres i 3. kvartal 2017</p>	<p>IKKE OPGJORT Brugerundersøgelsen om rådgivningsguiderne er en integreret del af brugerskemaundersøgelsen om CFSAs hjemmeside. Undersøgelsen har afventet en teknisk løsning og forventes gennemført inden udgangen af 1. kvartal 2018. Alle guider er gennemgået og opdateret i løbet af 2017.</p>
<p>5. Nye foreninger Materialet i startpakken til nye foreninger øger foreningers kendskab til minimumsregler for foreninger, og forslag til, hvordan de kommer godt i gang</p>	<p>Formidling af startpakken af centrets mange kanaler, via frivilligcentrenes kanaler og andres kanaler, så fleste mulige kender tilbuddet.</p>	<p>5.1. De første 20 modtagere af startpakken oplever materialet relevant, afklarende og målrettet deres behov. 5.2. Min. 30 % af frivilligcentre anvender startpakken eller dele deraf i deres tilbud til nye foreninger. Undersøges senest 3. kvartal 2017</p>	<p>5.1. OPFYLDT De første modtagere har oplevet materialet som relevant. 5.2. OPFYLDT Undersøgelsen viser, at 52 % anvender startpakken</p>

Andre væsentlige aktiviteter og strategiske udviklingsområder:

- Besvarelse af spørgsmål via mail, telefon og rådgivningsmøder – se oversigt nedenfor
- Styrket fokus på rådgivning via hjemmesiden
- Optimering af intern vidensbank om rådgivning.

Rådgivning i perioden	2017	2016
Henvendelser i alt i perioden:	720	839
Heraf:		
- Organisatoriske forhold	212	279
- Samarbejde med offentlige institutioner	41	48
- Juridiske spørgsmål	151	165
- Viden og fakta	21	72
- Uden for CFSAs målgruppe	89	89
- Andet	59	64
Antal downloadede rådgivningsguider	1.472	2.149
Antal viste sider - rådgivningsguider	56.425	9.352

Faldet i antal henvendelser afspejler, at brugerne bruger de nye online guider og deri finder svar på deres spørgsmål. Følgelig besvarer rådgiverne i stigende grad alene komplekse og individuelle spørgsmål.

Hertil kommer 247 henvendelser under Uddannelsespuljen om indholdet i uddannelsespuljens tilbud, henvisning til undervisere, tilrettelæggelse af kurser og om ansøgning til støtteform A – herunder målgrupper, indhold og tilrettelæggelse af aktiviteter og ansøgning via Puljeportalen. I 2016 modtog CFSA 138 henvendelser inden for dette område.

Desuden har der været min. 80 henvendelser fra pressen om viden og fakta.

Aktiviteten er finansieret af grundbevillingen.

4.2.0.4. Konsulentytelser til foreninger, landsdækkende organisationer og offentlige aktører

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet CFSA tilbyder at hjælpe med at tilrettelægge og facilitere organisationsudvikling, konfliktløsning, strategiudvikling og andre konsulentopgaver i små foreninger, nye foreninger, landsorganisationer mv. Samt konsulentopgaver i kommuner og regioner om dialog mellem den lokale frivillige sektor og kommunen, øget samarbejde mellem frivillige og ansatte, samskabelsesprocesser mellem kommuner og frivillige, organisationsudvikling i offentlige institutioner, der ønsker at inddrage frivillige.

Centret har også ekspertise og kompetencer til at gennemføre forløb med metode- og projektudvikling, analyser, evalueringer og undersøgelser på frivilligområdet.

Endelig tilbyder centret foredrag og oplæg til inspiration og debat om fx frivillighedens udvikling, civilsamfundets betydning, modeller til samskabelse og det aktive medborgerskab.

Opgaverne i 2017 har som andre år været en blanding af ekspertoplæg i særlige emner eller problemstillinger og mere proces-orienterede facilitatoropgaver. Ekspertoplæg for foreninger og organisationer fokuserer især på fakta om frivillighed, rekruttering og fastholdelse, bestyrelsesarbejde og lignende. Ekspertoplæg for offentlige aktører fokuserer mere på samarbejdet med frivillige, generelle udviklingstendenser og faktisk viden fra frivilligrapporten, metoder til samskabelse og assistance til samarbejdet med frivillige i hverdagen. De mere proces-orienterede opgaver handler mere om organisationsudvikling i både små og store frivillige organisationer, samt uddannelsesforløb for ansatte i kommuner, som skal styrkes i samarbejdet med civilsamfundet.

2017 har været kendetegnet ved en række store og længerevarende opgaver. Derudover har der kørt en intern proces med prioritering af opgaver, prissætning/-politik, skabelon for tilbud, oplæring af nye medarbejdere og udvikling af intern vidensbank til videndeling.

Rekvirerede opgaver	2017	2016	2015
Frivillige sociale organisationer	39	42	58
Offentlige	31	45	42
Andre	17	11	9
Rekvirerede opgaver i alt	87*	98	109
*Heraf 9 opgaver af større volumen			

Aktiviteten er finansieret af grundbevillingen og honorar for rekvirerede opgaver.

4.2.0.5. Kompetenceudvikling af frivillige og ansatte i foreninger samt kommunale frivilligkonsulenter

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet: CFSA's Kompetenceforum tilbyder en bred vifte af tilbud til kompetenceudvikling målrettet bredden i civilsamfundet og brugernes mulighed for mange kompetente muligheder.

Målet med aktiviteterne i Kompetenceforum er at give et kvalificeret og bredt tilbud til især de frivillige og foreninger, der ikke har store sekretariater med store administrationer, egne kompetencetilbud og midler til ledelsesudvikling og strategiske aktiviteter.

Formålet er at sikre, at små og lokale foreninger og ikke-organiserede frivillige har adgang til at få relevante og interessante kompetencer for derved dels at styrke foreningers viden til udvikling og håndtering af konkrete udfordringer, dels deltagerne kendskab til nye metoder målrettet brugerne af foreningens tilbud, dels at stimulere deltageres personlige engagement ved at give dem relevant viden, brugbare redskaber og mulighed for personlig og faglig udvikling, som kvalificerer den frivilliges sociale indsats og bredden i foreningers størrelse og opbygning.

Derudover fungerer CFSA's Kompetenceforum som et mangfoldigt og centralt mødested, hvor deltagerne mødes på tværs af rolle, funktion og tilhørssted i fx foreninger, landsorganisationer og kommuner, hvorved samarbejde og partnerskaber på tværs af organisationer opstår.

Kursisterne kan vælge mellem kurser, temadage, netværksforløb og it-baserede kurser (webinarer) til frivillige og ansatte i foreninger, lokale kopikurser, hvor underviseren kommer til ud til de frivillige i deres lokalmiljø, ansøge midler til egne kompetenceaktiviteter efter eget behov (støtteform A under Uddannelsespuljen.). Desuden er der mulighed for konsulentbistand og sparring på tilrettelæggelse af interne læringsforløb og deltagelse i netværk for kompetenceansvarlige i organisationer (støtteform C under Uddannelsespuljen).

CFSA udgiver også publikationer målrettet frivillige og ansatte, der arbejder med frivillige, der baseres på erfaringer med kursisters behov for redskaber og ny viden.

De overordnede temaer og kriterier for, hvem der må deltage, afhænger af, hvilke satspuljebevilling der finansierer de forskellige tilbud. De konkrete tilbud udvikles i CFSA og baseres på viden om foreningernes behov, tendenser i civilsamfundet og befolkning, ny forskning om voksenlæring og udrulning fra bl.a. Socialstyrelsen og kommunerne af nye metoder i det sociale arbejde, der også kan anvendes af frivillige f.eks. FIT metoden til dokumentation eller ny lovgivning, der også er relevant for foreninger og organisationer om f.eks. forsikring

Kommunale frivillig konsulenter kan mod betaling deltage på enkelte af kurserne, som er målrettet kommunernes forståelse af, hvordan de kan samarbejde vellykket med foreninger og frivillige.

Hovedparten af aktiviteterne er finansieret af Uddannelsespuljen for frivilligt socialt arbejde, der er en selvstændig satsbevilling målrettet kompetencetilbud til frivillige med kontakt til brugerne af foreningernes sociale tilbud – se afsnit 4.3.1.

En mindre del af tilbuddene er finansieret af Frivilligpakken. Her er kompetencetilbuddene alene kurser og kopikurser målrettet interne og kapacitetsopbyggende forhold som bestyrelsesarbejde, fundraising og kommunikation.

Aktiviteter i 2017 omtalt i RK17 med målopfyldelse:

<p>7. Kompetenceudvikling – nye tilbud Nye emner i kompetencetilbud, som tilgodeser den aktuelle udvikling inden for det frivillige sociale arbejde, og med en større grad af målgruppe orientering og- præcisering i både indhold, niveau, visitering og formidling.</p>	<p>Udbuddet af kompetence-aktiviteter er mere varieret og udbyder flere nye emner og afspejler tendenser og behov blandt de forskellige målgrupper, emner, og formål med kompetenceløftet.</p>	<p>20 % af kompetencetilbuddene er nyere, og 15 % af tilbuddene er målrettet bestemte deltagergrupper behov og niveau. 75% af deltagerne på de målrettede kurser oplever, at tilbuddet er målrettet deres behov og niveau</p>	<p>7.2. OPFYLDT I den samlede pakke er 41 kompetencetilbud, svarende til 39% af tilbuddene, nyere fordelt på: Uddannelsespuljen: 61%, Frivilligpakken: 39% Der er i alt 106 kompetencetilbud i 2017</p> <p>7.2. OPFYLDT I 2017 er 50 kompetencetilbud, målrettet bestemte deltagergrupper behov og niveau svarende til 47%.</p> <p>7.3. OPFYLDT Dette resultatmål opgøres fordelt på to parametre: Hvorvidt kursusdeltagerne på de målrettede kurser oplever, at kursets niveau er passende (70%), og hvorvidt de oplever, at kurset er anvendeligt for deres arbejde i den forening, de kommer fra (92%). Gennemsnittet for de to parametre er 81%.</p>
<p>8. Kompetenceudvikling - målrettet Kompetencetilbud, der understøtter frivilligcentres tilbud samt områder uden centre og brugere, der ikke er dækket af frivilligcentrenes tilbud</p>	<p>Udvikling af Training of Trainers forløb bl.a. målrettet frivilligcentre og større organisationer</p>	<p>Min. 75% af deltagerne i ToT forløbene oplever, at de kan gennemføre kompetenceaktiviteter i egne organisationer og centre. Måles løbende efter hvert tilbud og evalueres samlet i 4. kvartal 2017.</p>	<p>8. Ikke opgjort I samarbejde med FriSe blev der udviklet ToT-forløb til ansatte og ledere på frivilligcentrene i form af et målrettet todages internat med fokus på temaer inden for kapacitetsopbygning. Forløbet blev stillet gratis til rådighed for FriSes medlemmer kun med betaling for internat. FriSe var efter eget valg hovedansvarlig for formidling og omtale til sine medlemmer. Forløbet blev aflyst af FriSe pga for få deltagere og kan evt. udbydes igen på et senere tidspunkt efter aftale med FriSe. Da vil CFSAs indgå i formidlingen af tilbuddet.</p> <p>ToT-koncept indgår i en række af centrets øvrige kompetencetilbud, fx netværk og uddannelsesseminar</p>
<p>9. Kompetenceudvikling – nye former Nye former for kompetencetilbud, der giver større fleksibilitet for deltagerne og større uafhængighed af fysiske forhold</p>	<p>Kursisterne kan vælge mellem flere typer kompetencetilbud fra traditionel undervisning, film, webinarer, E-læring, fyraftensmøder, netværksforløb mv.</p>	<p>9.1. Der er afholdt min 80 kurser/fyraftensmøder. 9.2. Minimum 8 webinarer. 9.3. 3 inspirationsfilm. 9.4. Evalueringerne viser min. 75% tilfredshed. Måles løbende.</p>	<p>9.1. OPFYLDT 89 kurser/fyraftensmøder er udbudt</p> <p>9.2. OPFYLDT 12 webinarer udbudt i 2017</p> <p>9.3. OPFYLDT Fire faglige inspirationsfilm: 2 om peermetoden 1 om fundraising 1 om formativ evaluering mhp evaluering af læringsaktiviteter. Filmene understøttes af og kobles til CFSAs øvrige produkter, herunder guider, kurser og rådgivningsemner – filmene kan ses på hjemmesiden</p> <p>9.4. OPFYLDT Evalueringerne for 2017 viser min. 93% tilfredshed med kursernes faglige indhold og 93% tilfredshed med selve undervisningen</p>

Andre væsentlige aktiviteter og strategiske udviklingsområder:

Under Frivilligpakken er der i 2017 afholdt 41 kurser inden for temaerne ledelse, fastholdelse, kommunikation, organisationsudvikling, fundraising mv. og udbudt lokale kopikurser. Der er indført ny prispolitik. Således deltager frivillige/ansatte fra organisationer med mindre end 3 årsværk gratis, mens kommuner og frivillige/ansatte i organisationer med mere end 3 årsværk betaler en mindre kursusafgift

Frivilligpakken	Kurser med differenteret betaling	Planlagte kopi-kurser
Antal udbudte kurser (inkl. netværk og webinar)	41	20
Antal kursusdage	45	22
Antal aflyste kurser	6	-
Antal tilmeldinger i alt	1030	-

4.2.0.6. Facilitering af landsdækkende netværk

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet: Som et neutralt mødested, der bygger bro mellem forskellige aktører i det frivillige sociale arbejde, tilbyder og faciliterer CFSA flere faglige netværk. De fleste har fokus på det frivillige arbejde på velfærdsområdet, men også på andre områder hvor frivillighed, samskabelse og det aktive medborgerskab er i fokus.

CFSA driver og faciliterer tre landsdækkende netværk:

- Netværk for konsulenter i landsdækkende frivillige organisationer
- Netværk for kommunale medarbejdere med kontakt til det frivillige sociale arbejde (opdelt i tre regionale netværk)
- Netværk for uddannelseskonsulenter - se Uddannelsespuljen, afsnit 4.3.1).

Derudover har CFSA drevet et tematisk netværk om integration i samarbejde med Styrelsen for International Rekruttering og Integration.

I netværkene mødes bl.a. frivillige, koordinatore og ledere fra foreninger, organisationer og kommuner for at støtte og inspirere hinanden og for at udveksle erfaringer om det frivillige arbejde. Endelig bidrager CFSA med rådgivning, sparring og konsulentstøtte til netværksdannelse og forsøg med nye organisationsformer.

Væsentlige aktiviteter og strategiske udviklingsområder

- Afsøgning af nye netværk og netværksudvikling:
  - o Videre afsøgning og forarbejde med etablering af leder-netværk for ansatte sekretariatsledere i mindre frivillige organisationer. Som optakt til netværket, som iværksættes i 2018, blev der i 2. halvår 2017 skrevet en bog med titlen: 'At lede en sag' med fokus på bestyrelsesledelse i frivillige organisationer (og med særligt kapitel om samspillet mellem daglig leder og bestyrelse). Se resultatmål 3.
  - o Indledende arbejde med netværksstrategi og forskellige typer af netværk. Afprøvning af idé om mere løst-koblede netværk.
- Særligt om netværk for kommunale frivilligkonsulenter:
  - o Netværket har i alt 104 medlemmer fordelt på tre regionale netværk.
  - o Gennemført fire møder i hvert af de tre regionale netværk, heraf et som fælles internat på tværs af hele landet. Emnerne for årets møder var: 1. Kirker og kommuner (med gæster), 2. Organisering af frivillige, 3. Samskabelse. På årets internat var der fokus på

emnerne: frivilligkonsulenten i en politisk styret organisation og samskabelse i teori og praksis.

- Særligt om netværk for konsulenter i landsdækkende organisationer:
  - o Netværket har 20 medlemmer i et netværk.
  - o Gennemført tre møder i netværket med følgende temaer: 'Ledet af frivillige', 'Kunsten at lede uden at styre' og 'Ledelse og konfliktløsning'.

Aktiviteten er finansieret af grundbevillingen, Frivilligpakketilskuddet og deltagerbetaling. Netværk for uddannelseskonsulenter er finansieret af Uddannelsespuljen.

4.2.0.7. Tværsektorielt samarbejde og brobygning

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet: En af CFSA's opgaver jf. bl.a. den vedtagne strategi er at virke som meningsgivende brobygger, platform og netværksskaber mellem civilsamfundet og offentlige aktører som kommunerne, mellem civilsamfundet og virksomheder, fonde, forskere og andre. Desuden er en af CFSA's styrker at have opbygget en neutral og vidensbaseret platform for mødested og fælles referenceramme inden for civilsamfundet på tværs mellem de forskellige sektorer og mellem små foreninger og store organisationer, ikke-organiserede frivillige og traditionelle foreningsaktive og på tværs af emneområder inden for det brede velfærdsområde.

Aktiviteter i 2017 omtalt i RK17 med målopfyldelse:

4. Tværsektorielt samarbejde Aktiviteter der stimulerer et ligeværdigt samarbejde mellem civilsamfund og kommuner i fx samskabelsesprocesser	Systematisering og kvalitetssikring af CFSA's viden fra facilitering af samskabelsesprocesser i samspil med det kommunale netværk og CFSA's mange foreningskontakter	Koncepter, manualer og vidensdeling målrettet tværsektorielt samarbejde med positive evalueringer	4. OPFYLDT Redskabskatalog til samskabelse i samarbejde med Institut for Relationspsykologi og Haderslev Kommune. Kataloget er uddelt til netværk og samarbejdspartnere. Kataloget er beskrevet i nyhedsbrev og på hjemmesiden og kan downloades via Haderslev Kommunes hjemmeside
---	--	---	--

Væsentlige aktiviteter og strategiske udviklingsområder

I 2017 har CFSA:

- Gennemført konferencen: 'Frivillighed 2017 – Meningsfulde fællesskaber' i samarbejde med Socialstyrelsen og COK.
- Via hjemmesiden formidlet erfaringer om konceptet Frivilligbørs for at skabe samarbejde mellem kommuner, virksomheder og foreninger lokalt.
- Deltaget i netværket "Corporate Volunteering" for at indsamle viden på området CSR, CV, EV:
- Gennemført en række rekvirerede opgaver for kommuner og foreninger med fokus på samarbejde og samskabelse mellem det offentlige og frivillige foreninger (afsnit 4.2.0.4).
- Bidraget med viden om tværsektorielt samarbejde til presse, rådsøgere, organisationer, kommuner, studerende mv.
- Gennemførelse af Decemberkonferencen "Frivillighed og professionalisering" med knap 300 deltagere fra foreninger, kommuner og andre centrale aktører med interesse for frivillighed og civilsamfund.

Aktiviteten er finansieret af grundbevillingen og ved rekvirerede opgaver og Decemberkonferencen delvis brugerbetaling.

4.2.0.8. Kommunikation og formidlingsaktiviteter

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet: Som landsdækkende videnscenter leverer CFSA via forskellige kommunikations- og formidlingsaktiviteter brugbar, aktuel og faglig relevant viden til CFSA's målgrupper, relevante medier, studerende og andre med interesse for det frivillige sociale arbejde.

Formidlingen sker også gennem direkte dialog med et bredt spekter af aktører i den frivillige sociale sektor, samarbejdspartnere, Børne- og Socialministeriet, kommunerne og andre private såvel som offentlige aktører.

Kommunikationsaktiviteterne understøtter CFSA's opgave med at sikre, at alle med interesse for frivillighed og aktivt medborgerskab på velfærdsområdet har adgang til solid faglig og praksisnær viden.

Aktiviteter i 2017 omtalt i RK17 med målopfyldelse:

3. Organisationsledelse Udvikling og formidling af metoder til brug for udvikling og afklaring af opgaver, roller og ledelsesrum i frivillige bestyrelser. Målrettet større organisationer med ansatte for at styrke organisationerne og øge samarbejdet.	Udvikling af materiale med viden og redskaber om strategisk ledelse i frivillige organisationer, som kan udrulles gennem CFSA's mange kanaler og platforme og anvendes i organisationsudvikling på bestyrelsesniveau. Materialet vil blive udviklet i samspil med relevante kommunale aktører	Materiale udgives ultimo 2017 og udrulles efter konkret kommunikationsplan. Materialet vil indgå i kompetencetilbud i 2018 og målrettes strategiske bestyrelser i større organisationer.	3. OPFYLDT Bogen: 'At lede en sag. Grundbog for bestyrelsesmedlemmer i frivillige organisationer' udgives ifm. Decemberkonferencen. Som supplement lanceres en række redskaber og øvelser på hjemmesiden. Bogen danner baggrund for etablering af et netværk for ledere af mindre organisationer i 2018
---	---	--	---

Andre væsentlige aktiviteter og strategiske udviklingsområder

- Styrket CFSA's tilstedeværelse på sociale medier
- Tæt samarbejde med Altingets Civilsamfundsportal om viden, artikler, baggrundsinterview mv.
- Servicering af pressen i spørgsmål om frivillighed og civilsamfund

Foreningsportalen er integreret i CFSA's hjemmeside og giver overblik og oplysninger om knap 600 regionale og landsdækkende frivillige sociale foreninger i Danmark. Som en unik service inkluderer foreningsportalen endvidere europæiske infrastruktur-organisationer, der således kan give brugerne en indgang til de pågældende landes organisationer. *Foreningsportalen er finansieret med midler for den nationale civilsamfundsstrategi.*

Hjemmeside	2017	2016*
Brugere	178.855	118.000
Antal sidevisninger	259.648	178.405

*viser kun perioden 15. marts 2016 - 31. december 2016 med ny hjemmeside

Nyhedsbrev	2017	2016
Antal abonnenter	5.907	5.444

Publikationer i papirformat	2017	2016
Antal downloadede publikationer	8.596	3.697
Antal bestilte publikationer	969*	1.064

*Heraf 573 "Samtaler der kræver mod"

Foreningsportalen	2017	2016
Antal foreninger	619	453
Antal brugere	6.748	4.448

Aktiviteten er finansieret af grundbevillingen, indtægter fra salg af publikationer og midler fra den nationale civilsamfundsstrategi.

4.2.0.9.Landssekretariatet Projekt Frivillig

Formål og beskrivelse af aktivitetsområdet: Projekt Frivillig arbejder for at give unge lyst til at engagere sig i frivillige aktiviteter, mens de går på en ungdomsuddannelse. Formålet er at fremme kendskabet til frivilligheden og civilsamfundet og at tiltrække andre unge end dem, der traditionelt deltager i det frivillige arbejde. Projekt Frivillig tilbyder og formidler viden om unge, foreningsengagement og frivillighed. Derudover kan foreninger og frivillige initiativer, som vil rekruttere unge frivillige annoncere gratis i Projekt Frivilligs jobportal eller benytte Projekt Frivilligs øvrige rekruttering- og formidlingskanaler som f.eks. deltage i skolebesøg med Projekt Frivilligs regionale konsulenter eller få formidlet foreningens frivillige muligheder igennem Projekt Frivilligs nyhedsbreve, Facebook eller Instagram.

Unge, som har deltaget i minimum 20 timers frivilligt arbejde i en forening kan få et personligt frivilligbevis for deres indsats. Projekt Frivillig er et tværministerielt program under Børne- og Socialministeriet, Undervisningsministeriet og Kulturministeriet.

Programmet er oprettet i 2010 og med Finansloven for 2018 blev Projekt Frivillig lukket pr. 31. december 2017. Det er aftalt med ministeriet, at der overføres midler til afsluttende aktiviteter i 2018 som udsendelse af frivilligbeviser og udgivelse af en bog om unge og frivillighed som opsamling og videreførelse af erfaringer fra Projekt Frivillig.

Aktiviteter i 2017 omtalt i RK17 med målopfyldelse:

12. Skoler i Projekt Frivillig Øget formidling til lærere og frivilligvejledere på især erhvervsskoler om Projekt Frivillig tilbuddet, så flere og en bredere gruppe af unge får muligheden for at få indsigt i den frivillige verden, udvidet netværk og deltage i andre typer aktiviteter.	Udarbejdelse af kommunikationsstrategi med særligt fokus på at øge frivilligvejledere og læreres involvering i PF samt tilbyde lærere relevant materiale samt en bred vifte af foreninger af forskellige størrelser, målgrupper og emner, som lærerne kan anvende på skolerne.	12. 2017 har PF 165 aktive frivilligvejledere. Der gøres status ved udgangen af 2017 i samarbejde med Undervisningsministeriet.	12.OPFYLDT 166 skoler med aktive frivilligvejledere På baggrund af FUL18 blev både aktiviteter med at udarbejde kommunikationsstrategi, inspirationskit til frivilligvejledere samt undervisningsmaterialer sat på stand by ifm lukning af programmet ved årets udgang
13. Landsdækkende organisationer i Projekt Frivillig Flere foreninger og landsdækkende organisationer deltager i Projekt Frivillig.	Der arbejdes indgående med at øge kendskabet til Projekt Frivillig og de muligheder som det giver for foreninger igennem tre overordnede modeller. 1) systematiske møder med landsdækkende organisationer 2) indgående samarbejde med udvalgte landsdækkende organisationer 3) øget fokus på at få landsdækkende og lokale foreninger til at opslå frivillige jobs i Projekt Frivilligs jobdatabase	13.1 Der er afholdt møde med 20 landsdækkende organisationer. 13.2. Der er afholdt samarbejdsprojekter med min. 2 større organisationer 13.3 Der er i løbet af året opslået mindst 400 unikke frivillige jobs i Projekt Frivilligs jobdatabase.	13.1 OPFYLDT 13.2 OPFYLDT 13.3 OPFYLDT

Væsentlige aktiviteter og strategiske udviklingsområder

- Deltagelse i Ungdommens Folkemøde.
- Kommunikation til og motivering af frivillighedsvejledere på ungdomsuddannelserne.
- Fokus på at etablere samarbejder med landsdækkende organisationer.
- Sekretariatsbetjening til de regionale centre i form af fx bilaterale møder, faglig sparring til afholdelse af workshops, til kontakt til skolerne, afholdelse af skolebesøg, jura – herunder rammer og retningslinjer for Projekt Frivillig, øget understøttelse af faglig vidensdeling. Dette har været påkrævet pga. en stor udskiftning blandt de regionale konsulenter i 2016.
- Relancering af Projekt Frivilligs nyhedsbreve til frivillighedsvejledere og til foreninger.

Aktiviteten er finansieret af grundbevillingen.

4.2.1 Bevillingsafregning

4.2.1.1. Bevillingsafregninger over for statsregnskabet

Bevillingsafregning 2017 (15.13.04)	I alt
1. Bevilling på årets finanslov (B + TB)	9.700.000
2. Videreført fra 2011, 2012, 2013 og 2014	
3. Til disposition i 2017	9.700.000
4. Anvist i 2016	9.700.000
Videreføres til 2017	-

Sammensætningen af bevillingen fremgår af skema 4.2.1.2

4.2.1.2 Afregning af grundbevillingen

Grundbevillingen er opdelt i 3 spor: den oprindelige CFSA-grundbevilling, Landssekretariatet for Projekt Frivillig, Frivilligpakken og Foreningsportalen.

Bevillingsafregning 2017 - §15.13.04	Opr. CFSA	Projekt Frivillig	Frivilligpakken + frivilligportal	Total
1. Anvist	4.200.000	3.000.000	2.500.000	9.700.000
2. Forbrugt	5.995.531	2.689.006	3.350.208	12.034.746
3. Årets over-/underskud	(1.795.531)	310.994	(850.208)	(2.334.746)
4. Videreført fra 2016	838.355	184.886	1.361.601	2.384.842
5. Korrektion til videreførsel	-	-	-	-
6. Øv. indtægter vedr. grundbevilling	1.918.236	-	97.350	2.015.586
7. Videreføres til 2018 akk.	961.060	495.880	608.743	2.065.682

Note: CFSA's andel af bevillingen til Projekt Frivillig udgør 2.500.000, idet 500.000 kr. er afsat til jobportal for frivilligforløbene, der leveres af FriSe.

4.2.1.3 Specifikation af afregning af grundbevilling med sammenligningstal

Bevillingsafregning grundbevilling	2015	2016	Budget 2017	2017	Budget 2018
1. Anvist	4.100.000	4.100.000	4.200.000	4.200.000	4.400.000
2. Forbrugt	5.291.017	5.978.398	6.143.000	5.995.531	6.262.900
3. Årets over-/underskud	(1.191.017)	(1.878.398)	(1.943.000)	(1.795.531)	(1.862.900)
4. Videreført fra året før	482.153	1.137.425	417.100	838.355	300.000
5. Korrektion til videreførsel					
6. Øv. indtægter vedr bevillingen	1.846.289	1.579.328	1.554.750	1.918.236	1.718.400
7. Videreføres til næste år akk.	1.137.425	838.355	28.850	961.060	155.500
		-		-	
Bevillingsafregning Projekt Frivillig	2015	2016	Budget 2017	2017	Budget 2018
1. Anvist	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	-
2. Forbrugt	2.949.120	2.941.943	3.051.000	2.689.006	450.000
3. Årets over-/underskud	50.880	58.057	(51.000)	310.994	(450.000)
4. Videreført fra året før	75.949	126.829	51.000	184.886	450.000
5. Korrektion til videreførsel					
6. Øv. indtægter vedr bevillingen					
7. Videreføres til næste år akk.	126.829	184.886	-	495.880	-
	-	(0,00)		-	
Bevillingsafregning Foreningsportalen	2015	2016	Budget 2017	2017	Budget 2018
1. Anvist	650.000	-	-	-	-
2. Forbrugt	452.150	431.393	640.900	483.425	102.400
3. Årets over-/underskud	197.850	(431.393)	(640.900)	(483.425)	(102.400)
4. Videreført fra året før	949.279	1.147.128	640.900	715.735	202.400
5. Korrektion til videreførsel					
6. Øv. indtægter vedr bevillingen					
7. Videreføres til næste år akk.	1.147.128	715.735	-	232.310	100.000
	-	-		-	
Bevillingsafregning Frivilligpakken	2015	2016	Budget 2017	2017	Budget 2018
1. Anvist		2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
2. Forbrugt		1.960.422	2.834.300	2.866.783	2.724.300
3. Årets over-/underskud		539.578	(334.300)	(366.783)	(224.300)
4. Videreført fra året før		-	234.300	645.866	164.300
5. Korrektion til videreførsel					
6. Øv. indtægter vedr bevillingen		106.288	100.000	97.350	60.000
7. Videreføres til næste år akk.		645.866	-	376.432	-
		-		-	
Bevillingsafregning KompetenceLøft	2015	2016	Budget 2017	2017	Budget 2018
1. Anvist					7.000.000
2. Forbrugt					7.292.050
3. Årets over-/underskud					(292.050)
4. Videreført fra året før					
5. Korrektion til videreførsel					
6. Øv. indtægter vedr bevillingen					292.050
7. Videreføres til næste år akk.					

4.2.2 Målopfylde i forhold til resultatkontrakten

Resultatkontrakten for 2017 er 11. generation af resultatkontrakter mellem Børne- og Socialministeriet og Center for Frivilligt Socialt Arbejde, baseret på CFSA's forandringsteori.

Nedenstående viser målopfyldelsen i 2017. For yderligere uddybelse af metode henvises til metodebilag til resultatkontrakten 2017. Bilaget kan rekvireres hos CFSA.

MÅL FOR 2017		OPFYLDT	Bemærkninger
1.	Rådgivning: Antallet af foreninger og frivillige, der ønsker rådgivning fra CFSA er steget med 15% målt på <i>både</i> antallet af brugere af webguiderne og direkte henvendelser.	JA	Stigning på 459%
2.	Brug af rådgivningsguider: 80% tilfredshed med rådgivningsguidernes brugbarhed og relevans hos foreninger, frivillige, nye foreninger og kommuner/regioner.	Ikke opgjort	Undersøgelse udskudt til 1. kv. 2018, hvor den indgår i spørgeske- maundersøgelse om hjemmeside
3.	Organisationsledelse: Materiale udgives ultimo 2017 og udrulles efter konkret kommunikationsplan. Materialet vil indgå i kompetencetilbud i 2018 og målrettes strategiske bestyrelser i større organisationer.	JA	Udgivelse af "At lede en sag"
4.	Tværasektorielt samarbejde: Koncepter, manualer og vidensdeling målrettet tværasektorielt samarbejde med positive evalueringer	JA	Redskabskatalog om samskabelse
5.	Nye foreninger:	JA	
	1 De første 20 modtagere af startpakken oplever materialet relevant, afklarende og målrettet deres behov		De første modtagere har oplevet materialet som relevant.
	2 Min. 30 % af frivilligcentre anvender startpakken eller dele deraf i deres tilbud til nye foreninger.		Undersøgelse viser, at 52% af frivilligcentre anvender startpakken
6.	Konference: Min 75% af deltagerne til konferencen oplever bredt fagligt udbytte af konferencen og mulighed for at vidensdele erfaringer og konferencen skaber et mødested på tværs af sektorer og aktører.	JA	90% tilfreds generelt
7.	Kompetencetilbud - nye tilbud	JA	
	1 20 % af kompetencetilbuddene er nyere		39% er nyere
	2 15 % af tilbuddene er målrettet bestemte deltagergruppers behov og niveau.		47% er målrettet bestemte deltagergrupper
	3 75% af deltagerne på de målrettede kurser oplever, at tilbuddet er målrettet deres behov og niveau		81% er målrettet behov og niveau
8.	Kompetencetilbud - målrettet: Min. 75% af deltagerne i ToT forløbene oplever, at de kan gennemføre kompetenceaktiviteter i egne organisationer og centre.	Ikke opgjort	ToT-forløbene aflyst
9	Kompetenceudvikling – nye former	JA	
	1 Minimum 80 kurser/fyraftensmøder		89 udbudt
	2 Minimum 8 webinarer		12 webinarer udbudt
	3 3 faglige inspirationsfilm		4 film optaget
	4 Evalueringerne viser min. 75% tilfredshed		93% tilfredshed
10	Frivilligrapporten	Delvis	
	1 Befolkningsundersøgelse gennemføres 2. kvartal.		Gennemført
	2 Tilhørende relevant tendensanalyse/artikel udgivet medio 2017		Gennemført
	3 Foreningsundersøgelse gennemføres i 3. kvartal		IKKE OPFYLDT- udsat til 2018
	4 Tilhørende relevant tendensanalyse/artikel udgivet ult 2017		IKKE OPFYLDT- udsat til 2018
	5 Kommuneundersøgelse gennemføres i 4. kvartal		Gennemført
	6 Tilhørende relevant tendensanalyse/artikel udgivet ult 2017		Flere artikler
	7 Fremlæggelse af data og viden for ministeriet til brug i politikudviklingen		Bl.a. Frivilligrådets årsmøde
	8 Samlet fremlæggelse af data mv. i relevant medier samt på CFSA's egne platforme inden selve skrivefasen		Fremlagt for kvalificering i Netværk for kommunale konsulenter

11	Resultatmåling	JA	
	1 Behovsafdækning/praksisoverblik gennemført i 1. kvartal		
	2 Indstilling til centerchef og evt. Socialstyrelsen i 2. kvartal.		
	3 Kursus og materiale efterår 2017 og evt. igangsættelse af større udviklingsforløb inkl. muligheder for særlig finansiering af ressourcebehovet.		
12	Skoler i Projekt Frivillig: 165 aktive frivilligvejledere.	JA	166 frivilligvejledere
13	Landsdækkende organisationer i Projekt Frivillig	JA	
	1 Møde med 20 landsdækkende organisationer		
	2 Samarbejdsprojekter med min. 2 større organisationer		
	3 Mindst 400 unikke frivillige jobs i PF jobdatabase		980 opslåede jobs

Målopfyldeelse 2017	91%
<p>Det har været muligt at opgøre 11 ud af 13 mål. Ud af de 11 opgjorte hovedmål er 10 opfyldt (svarende til 91%) og 1 hovedmål er delvis opfyldt. Målopfyldeelse er 93% ud fra alle 30 hoved- og delmål, idet 26 er opfyldt, 2 er ikke opfyldt og 2 kan ikke opgøres.</p>	

4.2.3 Kønsmainstreaming

I 2017 har centret specielt arbejdet med emnet gennem kønsopdeling af deltagerevalueringer f.eks. ved Decemberkonferencen og kursusaktiviteter.

4.3 Ledelsesberetning for rekvirerede projekter

Der udarbejdes særlige regnskaber og beretninger for de enkelte projekter, der normalt er flerårige. Sammenfattende kan for projekterne oplyses:

4.3.1 Uddannelsespuljen

Uddannelsespuljen for frivillige (satspuljefinansieret) har eksisteret siden 1998. Der er for perioden 2014 – 2017 givet samlet bevilling, der er betydelig mindre i forhold til foregående bevillinger. Af bevillingen udgør hovedparten honorarer til eksterne undervisere og kursussteder.

CFSA har i forhold til støtteform A kun faglige og administrative opgaver, mens myndighedsansvaret for bevillingerne varetages af Tilskudsforvaltningen ved Socialstyrelsen. Bevillinger til organisationernes egne kursusaktiviteter under støtteform A indgår derfor ikke i CFSA's årsrapport.

Den samlede uddannelsespulje indeholder følgende aktiviteter:

Støtteform A – økonomisk støtte

Støtteform A bevilger økonomisk støtte til uddannelsesaktiviteter internt i de frivillige sociale organisationer. Organisationerne kan søge støtte til planlægning og afvikling af uddannelsesaktiviteter for egne frivillige.

Støtteform B – åbne kurser

Støtteform B er tværgående åbne kursus- og netværksaktiviteter for frivillige sociale organisationer, planlagt og afviklet af CFSA. Aktiviteterne skal øge de faglige kompetencer i det brugerrettede frivillige arbejde samt bidrage til refleksionen hos frivillige over egen rolle som frivillig. De tværgående aktiviteter kan ligeledes bidrage til netværksskabelse mellem frivillige og mellem organisationer. Kurserne udbydes hvert halve år og er gratis for deltagerne.

Støtteform C – faglig/pædagogisk støtte

Støtteform C er konsulentbistand til organisationernes kompetenceudvikling, herunder rådgivning om uddannelsesaktiviteter under støtteform A, generel støtte og rådgivning samt kurser, publikationer og netværk til fremme af det pædagogiske arbejde for foreninger og organisationer. Konsulentbistanden kan bidrage til at løse organisationernes strukturelle behov for metodeudvikling og støttefunktioner til de frivillige.

Aktiviteten afsluttes med et lille merforbrug på 17.940 kr. der dækkes af centret grundbevilling.

Se også afsnit 4.2.0.5 for samlet overblik over centrets kompetenceudviklingsaktiviteter.

Aktiviteter 2017:

Støtteform A- økonomisk støtte

Sagsbehandling og administration af ansøgninger til Uddannelsespuljens støtteform A. CFSA har i 2017 foretaget den faglige sagsbehandling af støtteform A efter retningslinjer og sagsbehandlingsvejledning udstukket af Socialstyrelsen. Ansøgningsspuljen udmeldes en gang årligt. Socialstyrelsen havde ved ansøgningsfristens udløb modtaget 147 ansøgninger til en samlet ansøgningssum på 11.358.408 kr. CFSA har foretaget faglig vurdering af de indkomne ansøgninger og på den baggrund indstillet 73 projekter til støtte i 2017 til et samlet tilskudsbeløb på 2.997.088 kr. CFSA har sendt indstilling med bevillingsoversigt inkl. redigerede og klargjorte brevttekster til Tilskudsforvaltningen i Socialstyrelsen, som herefter har godkendt indstillingsmateriale og udsendt tilsagn om støtte eller afslag.

Støtteform B og C – åbne kurser

Under Uddannelsespuljens støtteform B er der i 2017 afholdt:

- 43 Kurser og fyraftensmøder (70 kursusdage)
- 3 faglige netværk i forud definerede temaer
- 16 kopikurser fra puljens åbne tilbud
- 4 webinarer

Støtteform C – faglig/pædagogisk støtte

- 4 kurser (5 kursusdage) om kompetenceudvikling og relevante pædagogiske metoder
- 4 mødedage i Netværk for uddannelseskonsulenter
- Konsulentbistand vedr. kompetenceudvikling i 2 foreninger

Tværgående

Ud over driftsopgaver i forbindelse med afvikling af kursusudbuddet har vi i 2017:

- Udviklet nye kursustilbud med temaerne 'rummelighed', 'brugerfrivillighed' og 'senfølger'.
- Videreudviklet flere muligheder for 'distribueret læring', så som virtuel læring gennem faglige film, læringsmaterialer og webinarer via centerets hjemmesider, herunder 2 faglige film om peerstøtte og 1 faglig film om formativ evaluering
- Fortsat fokus på transfer og udbytte af kurser gennem pædagogiske aktiviteter før og efter kurserne (herunder afprøvning af tilbud om opfølgende coaching, forberedelseskemaer mv.)
- Videreudviklet nye og mere målgruppeorienterede kursusbeskrivelser
- Deltaget på udvalgte kurser/fyraftensmøder som kursusledere for at sikre en faglig forståelse og fremtidig udvikling af tilbuddene samt at følge kvaliteten af Uddannelsespuljens tilbud
- Publiceret antologien "Samtaler, der kræver mod" om svære samtaler i det brugerrettede arbejde. Publikationen er målrettet uddannelseskonsulenter og støttefunktioner, der bistår frivillige med brugerkontakt i deres frivillige arbejde.
- Afholdt uddannelsesseminar om Peer-støtte og kompetenceudvikling med 110 deltagere.
- Projektafslutning og afrapportering af Uddannelsespuljen, herunder udarbejdelse af samlet slutevaluering over projektperioden 2014-17.

Uddannelsespuljen 2017	Kurser	Kopi-kurser
-Antal kurser (inkl. netværk) udbudt	64	18
-Antal kursusdage udbudt	99	29
-Antal aflyste kurser	10	1
-Antal deltagere på kurserne	943	313
-Antal tilmeldinger i alt	2013	313

Evalueringerne af kurser og fyraftensmøder under Uddannelsespuljen i 2017 viser, at 93% er tilfredse med det faglige indhold, 81% oplever at det faglige niveau er passende og 93% oplever, at kurset er anvendeligt ift deres frivillige arbejde.

4.3.2 Civilsamfund Bygger Bro

CFSA fik 2014 en særlig puljebevilling vedr. delstrategi under strategien "Civilsamfund bygger bro". Der var tale om et integrationsfremmende initiativ, der skulle styrke (udsatte) nydanskere og nyankomne indvandreres integration i det danske samfund gennem civilsamfundets tilbud. I forbindelse med ressortomlægninger blev projektet i 2016 overført til Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI).

Projektperioden blev efter aftale med SIRI forlænget og udmøntet i etablering af netværket "Frivillige aktører på det frivillige integrationsområde". Formålet med netværket er at være platform for dialog og sparring for SIRI og aktører i civilsamfundet, som arbejder med integration. Vi er i dialog med SIRI om videreførelse af netværket i 2018.

Projektet afsluttes med et lille mindreforbrug på 327 kr. der returneres til SIRI.

4.3.3. Kommuner og Kirke i Samarbejde

CFSA har fået en bevilling fra Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) på 673.000 kr. til undersøgelse af kommunernes samarbejde med sognekirker om frivilligt socialt arbejde. Projektet afsluttes i 2017 med udgivelse af en baggrundsrapport, en samarbejdsguide samt afholdelse af regionale samarbejds møder.

I 2017 er:

- Rapporten "Jeg tror simpelthen, at barriererne ligger mellem ørerne" - En undersøgelse af samarbejdet mellem kommuner og sognekirker på det frivillige sociale område' – foretaget af CFSA og udgivet af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter
- Samarbejdsguiden udgivet
- Samarbejdsbørser mellem kommuner og kirker afholdt i 7 kommuner
- Diverse artikler udgivet, heraf en større i tidsskriftet "Kritisk Forum for praktisk teologi"
- Følgegruppemøde afholdt.

Projektet afsluttes med medfinansiering jf. aftale på 24.253 kr.

4.4 Ledelsesberetning for indtægtsdækkede aktiviteter

I de markedsfinansierede aktiviteter i 2017 indgår følgende resultat for året:

- Lokaleleje: -327 kr.
- En række opgaver: 275.704 kr.

5. Finansiell rapport

5.1 Anvendte regnskabspraksis

Årsrapporten for Center For Frivilligt Socialt Arbejde for 2017 er aflagt i overensstemmelse med den danske årsregnskabslovs bestemmelser for virksomheder i regnskabsklasse A, som det er krævet af Børne- og Socialministeriet jf. Regnskabsmæssige retningslinjer for selvejende institutioner på Social- og Integrationsministeriets område omfattet af Rigsrevisorlovens § 2. Opstillingsform er tilpasset centrets aktiviteter.

Årsrapporten er udarbejdet efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Generelt om indregning eller måling

I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, herunder indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser. I resultatopgørelsen indregnes ligeledes alle omkostninger, herunder afskrivninger og nedskrivninger.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde centret, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå centret, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Efterfølgende måles aktiver og forpligtelser som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor.

Visse finansielle aktiver og forpligtelser måles til amortiseret kostpris, hvorved der indregnes en konstant effektiv rente over løbetiden. Amortiseret kostpris opgøres som oprindelig kostpris med fradrag af eventuelle afdrag samt tillæg/fradrag af den akkumulerede amortisering af forskellen mellem kostpris og nominelt beløb.

Ved indregning eller måling tages hensyn til forudsigelige tab og risici, der fremkommer inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen.

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle anlægsaktiver gennemgås årligt for at afgøre, om der er indikation af værdiforringelse ud over det, som udtrykkes ved normal afskrivning. Hvis dette er tilfældet, foretages nedskrivning til den lavere genindvindingsværdi.

Aktivetskontering

Alle udgifter og indtægter er bogført med reference til den særskilte aktivitet, de indgår i.

Aktivetskonti er opdelt i fire grupper: (B) udadrettede basisaktiviteter, finansieret over driftsbevillingen, (P) tilskudsfinansierede projekter, (M) markedsfinansierede aktiviteter og (F) fællesfunktioner, som finansieres af bidrag fra de indtægter, som tilgår de øvrige aktivitetsgrupper.

RESULTATOPGØRELSEN

Indtægter

For den bevillingsfinansierede virksomhed omfatter indtægterne årets driftsbevilling, den videreførte driftsbevilling fra foregående år samt indtægter fra salg af varer og tjenester.

For de tilskudsfinansierede aktiviteter (projekter) omfatter indtægterne de særskilte projektbevillinger.

Markedsfinansieret aktiviteter omfatter indtægter fra aktiviteter, der ikke er omfattet af centrets bevillinger.

De tilskudsfinansierede aktiviteter løber typisk over flere år og disponeres derfor på tværs af regnskabsår. Ved projekternes afslutning foretages subsidiering via basisbevillingen i forhold til projektets resultat.

Lønudgifter

Lønudgifter omfatter bruttoløn og lønrefusioner for henholdsvis fastansatte medarbejdere i den bevillingsfinansierede og markedsfinansierede økonomi.

Øvrige driftsudgifter

Øvrige driftsudgifter omfatter primært køb af varer og tjenester, som henføres til henholdsvis den bevillingsfinansierede, tilskudsfinansierede og den markedsfinansierede økonomi.

Fællesfunktioner

Både bevillingsfinansierede, tilskudsfinansierede og markedsfinansierede aktiviteter bidrager til finansiering af en række generelle udgifter til fællesfunktioner (fastansat personale, administration og infrastruktur samt bestyrelsen).

Både de bevillingsfinansierede, de tilskudsfinansierede og de markedsfinansierede aktiviteter yder finansieringsbidrag til fællesfunktioner, sådan at kontiene for fællesfunktioner balancerer.

BALANCEN

Materielle anlægsaktiver

Maskiner og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Centret ejer ikke grunde eller bygninger.

Aktiver med en kostpris på under 50.000 kr. pr. enhed straksafskrives i resultatopgørelsen i anskaffelsesåret.

Der foretages lineære afskrivninger baseret på vurdering af aktivernes forventede brugstider og restværdi. Forventede brugstider for driftsmateriel, inventar og indretning af lejede lokaler er 5 år, hvorefter der forventes en restværdi på 0 kr.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Fortjeneste eller tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgspris med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under afskrivninger.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til nominel værdi. Efter fire rykkere nedskrives tilgodehavendet som uinddriveligt.

Videreførelser

Akkumulerede overforbrug af bevillingsfinansierede aktiviteter indregnes som tilgodehavende i det omfang, der forventes finansiering gennem fremtidige bevillinger. Akkumuleret underforbrug af bevillingsfinansierede aktiviteter indregnes under hensatte forpligtigelser.

Tilskudsfinansierede aktiviteter hvor projektperioden ikke er udløbet på statusdagen indregnes under tilgodehavender med det beløb som forventes modtaget ved fremtidige tilskud. Modtagne tilskud, hvor der endnu henstår midler til fremtidig benyttelse indregnes som kortfristet forpligtigelse.

Likvide beholdninger

De likvide beholdninger måles til nominelle værdi.

Omregning af fremmed valuta

Tilgodehavender og gæld i fremmed valuta værdiansættes til statusdagens kurs.

Gældsforpligtelser

Gæld i øvrigt er målt til amortiseret kostpris svarende til nominel værdi.

5.2 Finansiell resultatopgørelse

RESULTATOPGØRELSE 1. JANUAR - 31. DECEMBER			
	Note	2017	2016
INDTÆGTER			
Bevillingsfinansierede aktiviteter - grundbevilling	1	-5.995.530,85	-5.978.398,28
Bevillingsfinansierede aktiviteter - Projekt Frivillig	2	-2.689.006,35	-2.941.942,70
Bevillingsfinansierede aktiviteter - Frivilligpakke og Civilsamfundsstrategi	3	-3.350.208,40	-2.801.482,47
Tilskudsfinansierede aktiviteter	4	-5.806.895,55	-6.106.179,93
Indtægtsdækket virksomhed	5	-610.519,41	-225.524,14
Indtægter i alt		-18.452.160,56	-18.053.527,52
LØNUDGIFTER			
Bevillingsfinansierede aktiviteter - grundbevilling		5.346.466,97	4.876.645,52
Bevillingsfinansierede aktiviteter - Projekt Frivillig		1.493.289,22	1.547.098,56
Bevillingsfinansierede aktiviteter - Frivilligpakke og Civilsamfundsstrategi		2.016.344,85	1.475.128,92
Tilskudsfinansierede aktiviteter	6	1.920.710,47	2.271.868,21
Indtægtsdækket virksomhed	7	163.050,33	103.929,67
Lønudgifter i alt		10.939.861,84	10.274.670,89
ØVRIGE DRIFTSUDGIFTER			
Bevillingsfinansierede aktiviteter - grundbevilling		649.063,88	1.101.752,76
Bevillingsfinansierede aktiviteter - Projekt Frivillig		1.195.717,13	1.394.844,14
Bevillingsfinansierede aktiviteter - Frivilligpakke og Civilsamfundsstrategi		1.333.863,55	1.326.353,55
Tilskudsfinansierede aktiviteter	8	3.886.185,08	3.834.311,72
Indtægtsdækket virksomhed		172.092,12	21.742,83
Øvrige driftsudgifter i alt		7.236.921,76	7.679.004,99
RENTER OG UDBYTTER			
Bevillingsfinansierede aktiviteter			
Indtægtsdækket virksomhed		0,00	-684,51
ÅRETS RESULTAT		-275.376,96	-100.536,15

Fortegn
 - = kredit
 + = debet

5.3 Balance aktiver/passiver

BALANCE 31. DECEMBER

AKTIVER	Note	2017 kr.	2016 kr.
MATERIELLE ANLÆGSAKTIVER			
Driftsmateriel og inventar	9	96.914,19	113.433,33
Indretning af lejede lokaler		17.755,00	51.597,06
Materielle anlægsaktiver i alt		114.669,19	165.030,39
KORTFRISTEDE TILGODEHAVENDER			
Forudbetaling af varer		44.451,68	42.594,86
Debitor, ministeriet		45.000,00	0,00
Debitorer, salg af varer og tjenester		669.330,70	764.941,79
Andre tilgodehavender		126.517,61	84.692,08
Tilskudsfinansierede aktiviteter videreført	11	0,00	180.165,97
Kortfristede tilgodehavender i alt		885.299,99	1.072.394,70
LIKVIDE BEHOLDNINGER			
Danske Bank		3.886.060,11	3.648.195,73
Østjydske Bank		718.963,55	719.188,55
Kontantkasser		0,00	200,50
Post Danmark - frankering		9.145,55	5.556,80
Likvide beholdninger i alt		4.614.169,21	4.373.141,58
AKTIVER		5.614.138,39	5.610.566,67

BALANCE 31. DECEMBER

PASSIVER	Note	2017 kr.	2016 kr.
EGENKAPITAL		-1.076.710,16	-801.333,20
HENSATTE FORPLIGTELSE			
Videreførte finanslovsbevillinger, grundbevilling	1+10	-961.059,71	-838.355,02
Videreførte finanslovsbevillinger, Projekt Frivillig	2+10	-495.879,60	-184.885,95
Videreførte finanslovsbevillinger, Civilsamfundsstrategi	3+10	-608.742,63	-1.361.601,03
Hensatte forpligtelser i alt		-2.065.681,94	-2.384.842,00
KORTFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTELSE			
Lønkreditorer		-238.272,54	-127.385,69
Lønsumsafgift		-5.250,90	-5.189,59
Moms		-113.538,55	-15.381,29
Kreditorer, køb af varer og tjenester		-415.886,91	-554.592,75
Hensatte feriepengeforpligtelser		-1.305.279,08	-1.074.607,31
Hensatte forpligtelser vedr. afspadsringssaldo		-78.938,55	-61.044,14
Forudfaktureret		-103.439,33	-74.863,75
Bevillingsfinansierede aktiviteter (netværksgrupper mm)		-211.140,43	-198.050,33
Tilskudsfinansierede aktiviteter videreført	12	0,00	-313.276,62
Kortfristede gældsforpligtelser i alt		-2.471.746,29	-2.424.391,47
PASSIVER		-5.614.138,39	-5.610.566,67

5.4 Egenkapital

EGENKAPITAL		2017	2016
		kr.	kr.
Årets resultat		-275.376,96	-100.536,15
Årets bevægelser på egenkapitalen			
Indtægtsdækket virksomhed			
Egenkapital 1. januar		-801.333,20	-700.797,05
Andel af årets resultat		-275.376,96	-100.536,15
Andel af egenkapital 31. december		-1.076.710,16	-801.333,20
EGENKAPITAL 31. DECEMBER		-1.076.710,16	-801.333,20

5.5 Regnskabsmæssige forklaringer

Der henvises til ledelsesberetningen og noter for detaljerede oplysninger.

5.6 Noter

Note 1

	2017 kr.	2016 kr.
Indtægter, bevillingsfinansierede aktiviteter		
- grundbevilling		
Driftsbevilling	-4.200.000,00	-4.100.000,00
EU-bevillinger	-5.340,00	-13.338,78
Salg af varer og tjenester	-2.033.917,29	-1.530.898,67
Medfinansiering af projekter	42.192,32	152.937,68
Regulering igangværende arbejde	65.739,33	
Bevillingsfinansierede aktiviteter, 1. januar	-198.050,33	-386.078,77
Bevillingsfinansierede aktiviteter, 31. december	211.140,43	198.050,33
Indtægter før videreførsler	-6.118.235,54	-5.679.328,21
Videreført finanslovsbevilling, 1. januar	-838.355,02	-1.137.425,09
Videreført finanslovsbevilling, 31. december	961.059,71	838.355,02
Indtægter i alt	-5.995.530,85	-5.978.398,28

Note 2

	2017 kr.	2016 kr.
Indtægter, bevillingsfinansierede aktiviteter		
- Projekt Frivillig		
Driftsbevilling, anvist	-3.000.000,00	-3.000.000,00
Indtægter i alt	-3.000.000,00	-3.000.000,00
Videreført finanslovsbevilling, 1. januar	-184.885,95	-126.828,65
Videreført finanslovsbevilling, 31. december	495.879,60	184.885,95
Indtægter i alt	-2.689.006,35	-2.941.942,70

Note 3

	2017 kr.	2016 kr.
Indtægter, bevillingsfinansierede aktiviteter		
- Civilsamfundsstrategi og Frivilligpakken		
Driftsbevilling, anvist	-2.500.000,00	-2.500.000,00
Medfinansiering af projekter		-61.601,35
Salg af varer og tjenester	-97.350,00	-106.512,50
Bevillingsfinansierede aktiviteter, 1. januar		0,00
Bevillingsfinansierede aktiviteter, 31. december		0,00
Indtægter i alt	-2.597.350,00	-2.668.113,85
Videreført finanslovsbevilling, 1. januar	-1.361.601,03	-1.494.969,65
Videreført finanslovsbevilling, 31. december	608.742,63	1.361.601,03
Indtægter i alt	-3.350.208,40	-2.801.482,47

Note 4

	2017	2016
	kr.	kr.
Indtægter, tilskudsfinansierede aktiviteter		
Uddannelsespuljen (B g C)	-5.124.064,75	-5.004.925,00
Europe Direct		-211.336,09
Civilsamfundet bygger bro	-299.672,89	-274.875,00
FUV	-250.047,26	-400.144,24
Indtægter i alt	-5.673.784,90	-5.891.280,33
Videreførte bevillinger, 1. januar	-133.110,65	-348.010,25
Videreførte bevillinger, 31. december	0,00	133.110,65
Indtægter i alt modregnet over- og underskud	-5.806.895,55	-6.106.179,93

Note 5

	2017	2016
	kr.	kr.
Indtægter, indtægtsdækket virksomhed		
Rekvirerede opgaver	-608.723,39	-222.617,02
Udlån af lokale	-1.796,02	-2.907,12
I alt	-610.519,41	-225.524,14

Note 6

	2017	2016
	kr.	kr.
Lønudgifter, tilskudsfinansierede aktiviteter		
Uddannelsespuljen (B g C)	1.673.496,78	1.403.292,82
Civilsamfundet bygger bro	69.266,66	407.820,31
FUV	177.947,03	305.564,68
Lønudgifter, i alt	1.920.710,47	2.271.868,21

Note 7

	2017	2016
	kr.	kr.
Lønudgifter, indtægtsdækket virksomhed		
Rekvirerede opgaver	161.133,29	103.929,67
Udlån af lokale	1.917,04	0,00
I alt	163.050,33	103.929,67

Note 8

	2017	2016
	kr.	kr.
Øvrige driftsudgifter, tilskudsfinansierede aktiviteter		
Uddannelsespuljen (B g C)	3.763.844,59	3.466.850,73
Europe Direct	0,00	56.145,68
Civilsamfundet bygger bro	51.471,70	215.504,30
FUV	70.868,79	95.811,00
Øvrige driftsudgifter i alt	3.886.185,08	3.834.311,72

Note 9

	2017		2016	
	kr.	kr.	kr.	kr.
Materielle anlægsaktiver				
Kostpris primo	337.587,17	198.866,06	337.587,17	198.866,06
Årets tilgang				
Årets afgang				
Kostpris ultimo	337.587,17	198.866,06	337.587,17	198.866,06
Afskrivninger primo	-224.153,84	-147.269,00	-196.297,84	-110.996,00
Årets tilbageførte afskrivninger				
Årets afskrivninger	-16.519,14	-33.842,06	-27.856,00	-36.273,00
Afskrivninger ultimo	-240.672,98	-181.111,06	-224.153,84	-147.269,00
Bogført værdi ultimo	96.914,19	17.755,00	113.433,33	51.597,06

Note 10

	2017	2016
	kr.	kr.
Videreført finanslovsbevilling		
Grundbevilling, CFSA	-961.059,71	-838.355,02
Gundbevilling, Projekt Frivillig	-495.879,60	-184.885,95
Grundbevilling, Civilsamfundsstrategi og Frivilligpakken	-608.742,63	-1.361.601,03
Videreført finanslovsbevilling i alt	-2.065.681,94	-2.384.842,00

Note 11

	2017	2016
	kr.	kr.
Tilskudsfinansierede aktiviteter videreført, aktiv		
Civilsamfundet bygger bro	0,00	178.934,53
FUV	0,00	1.231,44
Tilskudsfinansierede aktiviteter videreført i alt, aktiv	0,00	180.165,97

Note 12

	2017	2016
	kr.	kr.
Tilskudsfinansierede aktiviteter videreført, passiv		
Uddannelsespuljen (B g C)	0,00	-313.276,62
Tilskudsfinansierede aktiviteter videreført i alt, passiv	0,00	-313.276,62

Note 13

	kr.	kr.
Andre forpligtelser		
Løjeforpligtelser		
Centret har indgået følgende leje- og serviceaftaler:		
Huslejekontrakt, Albanigade 54, 1. sal, 5000 Odense C		
Opsigelsesvarsel på 6 måneder.	203.319,60	202.303,26
Samarbejdsaftale, IT Relation, 3 måneders opsigelse	67.880,70	55.121,58
Kopimaskine, udløber 31.11.2022	101.844,00	70.575,96
Samlet lejeforpligtelse	373.044,30	328.000,80

Note 14

		2017 kr.	2016 kr.
Resultat/overførsler fordelt på aktiviteter			
Opgørelse grundbevilling			
Årets indtægter før videreførsler	1	-6.118.235,54	-5.679.328,21
Årets udgifter:			
Løn		5.346.466,97	4.876.645,52
Øvrige udgifter		649.063,88	1.101.752,76
Årets resultat uden overførsler		-122.704,69	299.070,07
Primo saldo overførsel		-838.355,02	-1.137.425,09
Ultimo saldo t/overførsel		-961.059,71	-838.355,02
Opgørelse Projekt Frivillig			
Årets indtægter før videreførsler	2	-3.000.000,00	-3.000.000,00
Årets udgifter:			
Løn		1.493.289,22	1.547.098,56
Øvrige udgifter		1.195.717,13	1.394.844,14
Årets resultat uden overførsler		-310.993,65	-58.057,30
Primo saldo overførsel		-184.885,95	-126.828,65
Ultimo saldo t/overførsel		-495.879,60	-184.885,95
Opgørelse Civilsamfundsstrategien			
Årets indtægter før videreførsler (2011 - ikke anvist)	3	-2.597.350,00	-2.668.113,85
Årets udgifter:			
Løn		2.016.344,85	1.475.128,92
Øvrige udgifter		1.333.863,55	1.326.353,55
Årets resultat uden overførsler		752.858,40	133.368,62
Primo saldo overførsel		-1.361.601,03	-1.494.969,65
Ultimo saldo t/overførsel		-608.742,63	-1.361.601,03
Opgørelse Tilskudsfinansierede aktiviteter			
Årets indtægter før videreførsler	4	-5.673.784,90	-5.891.280,33
Årets udgifter:			
Løn		1.920.710,47	2.271.868,21
Øvrige udgifter		3.886.185,08	3.834.311,72
Årets resultat uden overførsler		133.110,65	214.899,60
Primo saldo overførsel	11+12	-133.110,65	-348.010,25
Ultimo saldo t/overførsel	11+12	0,00	-133.110,65
Opgørelse indtægtsdækket virksomhed			
Årets indtægter før videreførsler	5	-610.519,41	-225.524,14
Årets renter		0,00	-684,51
Årets udgifter:			
Løn		163.050,33	103.929,67
Øvrige udgifter		172.092,12	21.742,83
Årets resultat uden overførsler		-275.376,96	-100.536,15
Egenkapital, primo		-801.333,20	-700.797,05
Egenkapital, ultimo		-1.076.710,16	-801.333,20
Samlet opgørelse			
Årets indtægter før videreførsler		-17.999.889,85	-17.464.246,53
Årets renter		0,00	-684,51
Årets udgifter:			
Løn		10.939.861,84	10.274.670,89
Øvrige udgifter		7.236.921,76	7.679.004,99
Årets resultat uden overførsler		176.893,75	488.744,84
Overførsler og egenkapital, primo		-3.319.285,85	-3.808.030,69
Overførsler og egenkapital, ultimo		-3.142.392,10	-3.319.285,85

Note 15

Regnskab for Europe Direct	Bevillingsår 2017	Bevillingsår 2016
Indtægter, 70% af bevilling udbetales i bevillingsår		125.339,76
Indtægter, forventet udbetaling/tilbagebetaling af restbevilling året efter		-5.340,00
Indtægter i alt	0,00	119.999,76
Løudgifter		196.885,64
Driftsudgifter		14.450,45
Udgifter i alt	0,00	211.336,09
CFSA's medfinansiering	0,00	-91.336,33

Bemærkning: CFSA' Europe Direct aktiviteter er nedlagt pr. 31. december 2016.

Note 16 CFSA's samlede indtægter, udgifter og videreførsel fordelt på de tre indtægtskilder (grundbevilling, rekvirerede opgaver og markedsfinansierede opgaver)

Opgjort inkl. overheadbidrag til dækning af fællesudgifter	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Budget 2017	Afvigelse 2017	Budget 2018
Finanslovsbevillingen - CFSA					
1. Indtægter (anvist)	4.100.000	4.200.000	4.200.000	-	4.400.000
2. Årets resultat	(299.070)	122.705	(388.250)	510.955	(144.500)
3. Videreføres til næste år	838.355	961.060	28.850	932.210	155.500
Finanslovsbevillingen - frivilligpakken og frivilligportal					
4. Indtægter (anvist)	2.500.000	2.500.000	2.500.000	-	2.500.000
5. Årets resultat	(133.369)	(752.858)	(875.200)	122.342	(266.700)
6. Videreføres til næste år	1.361.601	608.743	-	608.743	100.000
Finanslovsbevillingen - kompetenceløft					
7. Indtægter (anvist)					7.000.000
8. Årets resultat					-
9. Videreføres til næste år					-
Finanslovsbevillingen - landssekretariat					
10. Indtægter (anvist)	3.000.000	3.000.000	3.000.000	-	-
11. Årets resultat	58.057	310.994	(51.000)	361.994	(450.000)
12. Videreføres til næste år	184.886	495.880	-	495.880	-
Puljebevillinger					
13. Indtægter	5.891.280	5.673.785	5.603.600	70.185	-
14. Årets resultat	(214.900)	(133.111)	(553.300)	420.189	-
15. Videreføres til næste år	133.111	0	-	0	-
Markedsfinansierede opgaver					
16. Indtægter	226.209	610.519	210.000	400.519	-
17. Årets resultat	100.536	275.377	81.800	193.577	-
18. Videreføres til næste år	100.536	275.377	81.800	193.577	-

Note 17 Indtægter som kommer fra bevillinger under Børne- og Socialministeriet

	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Budget 2017	Afvigelse 2017	Budget 2018
Finanslovsbevillingen - CFSA	4.100.000	4.200.000	4.200.000	-	4.400.000
Finanslovsbevillingen - frivilligpakken/foreningspor	2.500.000	2.500.000	2.500.000	-	2.500.000
Finanslovsbevillingen - Kompetenceløft					7.000.000
Finanslovsbevillingen - Landssek.	3.000.000	3.000.000	3.000.000	-	-
Puljebevillinger	5.181.500	5.051.000	5.323.200	(272.200)	-
Andre ministerielle opgaver	-	47.000	-	47.000	-
I alt	14.781.500	14.798.000	15.023.200	(225.200)	13.900.000

Bemærkninger:

- CFSA's andel af bevillingen til Projekt Frivillig udgør 2.500.000, idet 500.000 kr. er afsat til jobportal for frivilligforløbene, der leveres af FriSe.
- I Budget 2017 var indregnet et forventet nyt projekt, som ikke blev realiseret. Som det fremgår af note 18 under punktet "Konsulentydelse" blev der til gengæld her opnået en højere aktivitet.

Note 18 Regnskab for aktiviteter under grundbevillingen – CFSA

Opgjort ekskl overheadbidrag til dækning af fællesudgifter	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Budget 2017	Afvigelse 2017	Budget 2018
Vidensopbygning og vidensdeling	436.969	716.317	466.600	249.717	493.100
Bidrag til politikudvikling	37.174	63.694	38.100	25.594	66.900
Rådgivning	464.168	743.523	756.200	(12.677)	465.000
Konsulentydelse	(54.037)	(167.065)	(37.700)	(129.365)	(318.700)
Tværasektorielt samarbejde og brobygning	13.417	5.871	37.100	(31.229)	26.600
Kommunikations- og formidling	1.200.924	632.211	558.100	74.111	550.600
Decemberkonferencen	196.015	174.885	178.850	(3.965)	
Andre faglige aktiviteter, herunder synliggørelse - eksternt	616.726	712.406	892.100	(179.694)	1.063.900
Netværk mv.	(20.821)	(8.509)	300	(8.809)	(7.900)
Frivilligrapport	(38.487)	-	-	-	-
Frivilligportalen	728.806	361.466	544.600	(183.134)	74.400
Frivilligpakken	1.413.964	2.203.723	1.993.900	209.823	2.133.600
Kompetenceløft				-	5.378.900
Landssekreterariatet Projekt Frivillig	2.381.573	2.179.724	2.325.800	(146.076)	383.500
I alt	7.376.389	7.618.245	7.753.950	(135.705)	10.309.900

Bemærkninger:

Generelt - en større overførsel fra 2016 har betydet en højere aktivitet end budgetteret på en række områder med deraf følgende højere lønudgifter. Se også afsnit 4.1.

- Viden: Merforbrug på løn svarende til 700 timer
- Bidrag til politikudvikling: Merforbrug på løn
- Konsulentydelse. Udgiften dækkes delvis af indtægter fra rekvirerede opgaver. Området har givet større overskud (inden OH) end budgetteret pga. større aktivitet. Dette skal dog ses i lyset af, at der var budgetteret med et nyt projekt under Tilskudsfinansierede aktiviteter, som ikke blev til noget.
- Kommunikation og formidling: Merforbrug på løn svarende til 130 timer
- Andre faglige aktiviteter: Mindreforbrug primært pga. udskudte aktiviteter pga. andre presserende opgaver.
- Frivilligportalen: Mindreforbrug pga. beslutning om at udskyde aktiviteter til 2018 og 2019.
- Frivilligpakken: Merforbrug på løn svarende til 450 timer
- Projekt Frivillig: Mindreforbrug pga. nedlukning af aktiviteten og udskudte afsluttende aktiviteter

Note 19 Regnskab for CFSA's fællesudgifter

Opgjort ekskl overheadbidrag til dækning af fællesudgifter	Regnskab 2016	Regnskab 2017	Budget 2017	Afvigelse 2017	Budget 2018
1. Lokaleudgifter: husleje, varme, el, rengøring, renovation	653.885	670.649	743.500	(72.851)	691.500
2. Vedligeholdelse af lokaler	33.720	9.350	35.000	(25.650)	25.000
3. Kontorudgifter: telefon, leje af kopimaskine	94.728	82.734	95.000	(12.266)	83.000
4. Porto, gebyrer og Statens lønadministration	64.215	58.422	73.000	(14.578)	53.500
5. Kontorartikler, bøger, tidsskrifter, reproduktioner	48.004	52.856	49.000	3.856	49.000
6. Kursus- og efteruddannelsesudgifter	124.114	120.974	325.000	(204.026)	225.000
7. IT-udgifter	465.010	442.687	400.000	42.687	410.000
8. Afskrivninger	64.129	53.486	76.800	(23.314)	35.000
9. Repræsentation	19.822	20.185	30.000	(9.815)	25.000
10. Øvr. tjenesteydelser, herunder revision	181.353	167.702	176.000	(8.298)	250.000
11. Rejse- og opholdsudgifter	6.023	6.431	10.000	(3.569)	10.000
12. Øvrige mødeudgifter	16.095	16.962	16.000	962	20.000
13. Bestyrelsen	67.486	72.531	105.000	(32.469)	105.000
14. Øvrige personaleudg, herunder annoncering	86.554	87.041	96.000	(8.959)	96.000
15. Generel ledelse og administration	1.456.033	1.584.883	1.724.448	(139.565)	1.702.961
I alt	3.381.171	3.446.892	3.954.748	(507.856)	3.780.961

Bemærkninger:

For fællesudgifter har der været et generelt mindreforbrug pga. udskudte aktiviteter.

1. Mindreforbrug på lokaleudgifter, da det ikke var muligt at finde egnede mødelokaler i København. Desuden mindreforbrug på reparationer.

6. Mindreforbrug på kursus- og efteruddannelsesudgifter pga. prioritering af opgaveløsning.

7. Merforbrug på IT-udgifter mv – indkøb af nyt statistikprogram, stigende udgifter til IT-relation generelt.

13. Mindreforbrug - bestyrelsen skyldes omprioritering af bestyrelsesarrangementer.

15. Mindreforbruget på generel ledelse og administration skyldes centerchefens øgede deltagelse i udadrettede aktiviteter.